

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let

Bc. Iveta Hyršlová

© 2016 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2016

Iveta Hyršlová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu PhDr. Miroslavu Polišenskému, CSc. za pomoc, kterou mi poskytl během psaní mé diplomové práce.

Institute pro trávení volného času mládeže do 18 let

Institutions for Leisure Time Spending of the Youth up to the age 18

Souhrn

Diplomová práce se zabývá institucí pro trávení volného času v hlavním městě České republiky. Jedná se o Dům dětí a mládeže, jehož zřizovatelem je hlavní město Praha. Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část výzkumnou. V první části práce je vymezen pojem, vývoj a funkce volného času a různé pohledy na volný čas. Je zde uvedeno, co znamená pedagogika volného času. Velká část je věnována institucím a institucím pro trávení volného času. Jsou vymezeny formy institucí pro volnočasové aktivity a jejich fungování. V teoretické části je vysvětleno, co znamená universální institucionální struktura, která je důležitým podkladem pro institucionální analýzu prováděnou ve výzkumné části. Výzkumná část práce se zabývá podrobným zpracováním veškerých informací o Domu dětí a mládeže na Praze 7. Nejdůležitější částí výzkumu je následná institucionální analýza prováděná na Domu dětí a mládeže. Cílem je posoudit, zda a nakolik procent plní tato instituce svá poslání. V závěrečné diskuzi jsou shrnuta doporučení, která by mohla vést ke zlepšení činnosti instituce.

Summary

The diploma thesis deals with the institutions for leisure time in the capital city of the Czech republic. This is a House of children and youth, whose founded by the capital city of Prague. The thesis is divided into two parts, theoretical and part of the research. In the first part of the thesis is defined by the concept, development and function of leisure time and different views on leisure time. Is indicated here, what does the pedagogy of leisure time mean. A large section is devoted to institutions and institutions for leisure time. Defined forms of institutions for leisure time activities and their functioning. In the theoretical part is explained what is meant by universal institutional structure, which is an important basis for institutional analysis in the research section. The research part of the thesis deals with the characteristics all the information about the House Children and Youth in Prague 7. The most important part of the research is the analysis of the institutional follow-up to the House of children and youth. The aim is to assess whether

and the extent to which the institution carries out its percent of the mission. In the final discussion summarizes the recommendations that could lead to improve the operation of the institution.

Klíčová slova: instituce volného času, děti a mládež, volnočasové aktivity, státní instituce, zájmy, výchova, financování

Keywords: institution of leisure time, children and youth, leisure, government institutions, interests, education, finance

Obsah

1. Úvod	8
2. Cíl práce a metodika	9
2.1. Cíl práce	9
2.2. Metodika	9
I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	11
3. Teoretická východiska	11
3.1. Historie volného času	11
3.2. Historický vývoj výchovy ve volném čase	12
3.3. Volný čas	14
3.3.1. Funkce volného času	16
3.4. Mládež	19
3.5. Volný čas mládeže	20
3.6. Kdo ovlivňuje volný čas mládeže	22
3.6.1. Rodina	23
3.6.2. Škola	25
3.6.3. Vrstevnické skupiny	25
3.6.4. Prostředí, ve kterém tráví volný čas	26
3.6.5. Média	26
3.6.6. Internet a mládež	27
4. Legislativa volného času	28
5. Instituce volného času mládeže	28
5.1. Instituce – význam a pojem	28
5.2. Instituce a organizace	29
5.3. Analýzy institucí – Bronislaw Malinowski	29
5.4. Instituce volnočasových aktivit dětí a mládeže v ČR	30
5.4.1. Organizace spadající pod státní správu a samosprávu	31
5.4.2. Nestátní neziskové organizace	31
5.4.3. Soukromé organizace	32
5.3. Příspěvkové organizace	32
II. PRAKTICKÁ ČÁST	33
6. Cíl a metodika výzkumné části	33
6.1. Cíl výzkumné části	33
6.2. Metodika výzkumné části	33
7. Dům dětí a mládeže Praha 7	37
7.1. Poslání a cíle organizace	38

7.1.1. Poslání organizace.....	38
7.1.2. Cíle organizace	39
7.1.3. Klíčové kompetence DDM.....	40
7.2. Institucionální analýza DDM Praha 7	41
7.2.1. Normy, zásady, řády, směrnice	41
7.2.2. Ekonomické předpoklady.....	45
7.2.3. Nemovitosti, interiér	53
7.2.4 Personální zajištění	66
7.2.5. Aktivity – zájmové vzdělávání	70
8. Diskuze k výsledkům	83
9. Závěr.....	87
Zdroje	89
Seznam tabulek a obrázků	91

1. Úvod

Volný čas je nezbytnou součástí lidského života. Volný čas svým rozsahem dnes zaujímá ve struktuře lidského života první místo, druhé si zachovávají základní životní potřeby, zatímco sféra práce se s velkým odstupem dostává až na místo poslední. Toto rozdělení bylo ještě před 200 lety nemyslitelné. Volný čas můžeme chápat jako opak práce nebo čas, který nám přináší určité uspokojení, příjemné zážitky.

Funkcí volného času je primárně odpočinek a regenerace sil, ale také zábava nebo rozvoj osobnosti. Rozvoj osobnosti je nejdůležitější hlavně u dětí a mládeže a na její rozvoj má největší vliv hlavně rodina, škola a volnočasové instituce. Děti mají více volného času než jejich rodiče a potřebují kvalitně a efektivně tento čas trávit. Bohužel čím dál více děti neumí trávit svůj volný čas efektivně, nudí se, tráví mnoho času u televize nebo se poflakuje venku. Tyto děti jsou mnohem náchylnější na různé sociálně patologické jevy, diskriminaci, kriminalitu, drogovou závislost atd. Rodiče kvůli své pracovní vytíženosti nemohou trávit se svými dětmi tolik času a význam institucí pro trávení volného času výrazně roste. Tyto instituce vytvářejí podmínky pro smysluplné trávení volného času a nabízí široký okruh zájmových aktivit. Děti v těchto institucích formují a kultivují svůj charakter, vzdělávají se a zdokonalují se v různých oborech, učí se odpovědnosti za své činy, baví se, realizují se, navazují nová přátelství.

Většina institucí pro trávení volného času má formu příspěvkové organizace, nestátní neziskové organizace nebo soukromého subjektu zajišťující volnočasové aktivity. Účelem těchto institucí je především plnit svá poslání, která si předsevzala. To znamená hlavně vytvářet podmínky pro trvalé uspokojování potřeb dětí a mládeže, motivovat, podporovat a vést děti k rozvoji osobnosti zejména smysluplným využitím času. Jednou z těchto institucí pro trávení volného času je i Dům dětí a mládeže na Praze 7 (dále jen DDM). Jeho zřizovatelem je hlavní město Praha, která přispívá na provoz organizace. Cílem diplomové práce je zhodnotit činnost tohoto zařízení a posoudit, na kolik procent plní poslání, za kterým bylo zřízeno.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Diplomová práce si klade za cíl detailně zpracovat informace o DDM Praha 7 a popsat činnosti, které zřizuje pro trávení volného času dětí a mládeže. Následně provést institucionální analýzu. Prostřednictvím terénního výzkumu analyzovat jednotlivé institucionální oblasti organizace tj. normy a řády, stav nemovitosti, stav interiéru, personální zajištění, hospodaření organizace a aktivity, které nabízí. Na základě této analýzy bude zjištěno, zda organizace plní své poslání a jaké prostředky využívá k jeho naplnění. Pokud bude zjištěno, že organizace nenaplnuje své poslání a účely volnočasového zařízení, budou navrženy možné způsoby řešení a zlepšení vedoucí k nápravě stavu.

2.2. Metodika

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část výzkumnou. V první části jsou uvedena teoretická východiska, která tvoří základ pro následnou výzkumnou praktickou část diplomové práce.

Teoretická část je vytvořena pomocí studia odborné literatury na téma volného času a institucí. Na základě studia dostupných literárních, internetových, legislativních zdrojů se autorka snažila vybrat relevantní pojmy, teorie a názory různých autorů nejlépe vystihující problematiku trávení volného času a institucí. Jedná se o literární rešerši, která je nutným základem pro následnou aplikaci teoretických znalostí v praktické části. V teoretické části práce je vymezen pojem a funkce volného času, jsou popsány různé pohledy na něj, je vysvětleno, jaké funkce má a na jakém principu funguje a jaký je cíl výchovy ve volném čase. V další části je věnována pozornost problematice institucí a institucí pro volný čas a je rozpracována metodická pomůcka pro analýzu institucí od antropologa Bronislawa Malinowského. V závěrečné fázi teoretické části autor vymezuje různé formy institucí pro trávení volného času. Tato část práce vytváří teoretický rámec pro část výzkumnou a seznamuje čtenáře s obecně dosaženými výsledky v dané problematice.

Druhou částí diplomové práce je část výzkumná. Tato část je zaměřena na konkrétní instituci pro trávení volného času. V našem případě se jedná o Dům dětí a mládeže na

Praze 7. Stěžejním a nejdůležitějším bodem výzkumné části a celé diplomové práce je institucionální analýza konkrétní instituce pro trávení volného času. Na tomto příkladu se autorka snaží ukázat, na jaké úrovni jsou volnočasové aktivity nabízené DDM a analyzuje, zda si instituce plní své poslání. Autorka provádí terénní výzkum a následně vyhodnocuje 6 institucionálních oblastí v organizaci. Konkrétní metoda institucionální analýzy a postup hodnocení je vypracován v části - Metodika výzkumné části.

Na závěr diplomové práce se objevuje diskuze k výsledkům výzkumu, kde autorka uvádí hodnocení výsledků a shrnutí doporučení, která uvádí v průběhu celé institucionální analýzy. Výstupem práce může být návod či inspirace pro danou instituci nebo instituce podobného charakteru, které se po přečtení této práce mohou ponaučit z chyb, tyto chyby do budoucna eliminovat a využít svých silných stránek k ještě výraznější pozici v poskytování volnočasových aktivit. Diplomová práce nemá ambici kritizovat, spíše by chtěla sloužit jako nestranný, poradní, inspirativní dokument pro konkrétní volnočasovou instituci.

I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3. Teoretická východiska

3.1. Historie volného času

Volný čas můžeme označit jako určitou hodnotu, s kterou pracujeme. Z obecné teorie si řekněme, že je to něco, co odpovídá našim potřebám, zájmům, zálibám a náklonnostem. Hodnotou se stává to, po čem člověk touží, co si přeje a oč usiluje. Ovšem pravá hodnota je především to, co má být chtěno, co je žádoucí z hlediska kritérií kulturního vývoje člověka. Hodnotu poznáváme nejen rozumem, ale také citem, vůlí a také tím, že se o ni snažíme, zápasíme a namáháme se. Čím více jsme schopni obětovat, víc námahy nás stojí, tím více si ji vážíme. (SPOUSTA, V. A KOLEKTIV, 1994, s: 10)

V průběhu lidských dějin existoval volný čas stále, ale nebyl vnímán jako problém, či závdavek k příležitosti o něm více přemýšlet. Z biologického hlediska se jedná o holý fakt, kdy se střídá činnost s odpočinkem, respektive práce s volným časem. V předindustriální společnosti byl volný čas výsadou vyšší vrstvy, kdy pracující měli volného času nepoměrně méně a způsob naplnění ho byl determinován křesťanstvím s odkazem na Boží Desatero a „sedmý den odpočinku“. Věnovali se tedy převážně činnosti ducha a povznesení mysli. Volný čas byl hlavně spojován se vzděláváním a studiem. To patřilo do hlavní náplně volného času už od starého Řecka. Bylo bráno v potaz heslo, že „Vzdělání je moc“. (SPOUSTA, V. A KOLEKTIV, 1994, s: 10)

V 19. století stála za proměnou volného času postupující industrializace, mechanizaci práce, striktní oddělení pracovní doby od ostatního dne, zvyšování produkce, vzestup pracujících mas a zkracování pracovní doby. Od roku 1945 se v Evropě objevují tři vývoje pojetí volného času:

- po válce v 50. letech orientace na zotavovací, regenerační a rekreační funkci
- 60. a 70. léta orientace na konzumní trávení volného času (utrácení peněz)
- 80. léta orientace na uvědomělý a intenzivní prožitek

(SPOUSTA, V. A KOLEKTIV, 1994, s: 10)

V současnosti můžeme říci, že co se týče celistvosti člověka, tak práce i volný čas představují dvě rovnocenné životní hodnoty jak z hlediska individuality, tak i společnosti. V posledních dvaceti letech se stal z volného času velký problém, který řeší mnoho lidí. To, jak nakládat s volným časem se v budoucnosti budeme učit stejně jako vykonávat profesi. Klíčové ovšem zatím je, abychom v tuto dobu, kdy se vyskytuje strukturální nedostatek práce, tak aby se také nezměnil hodnotový systém. V okamžiku absence práce se totiž může vyskytnout problém, jakou hodnotu bude mít pro nás volný čas. (SPOUSTA, V. A KOLEKTIV, 1994, s: 17)

3.2. Historický vývoj výchovy ve volném čase

Na počátku našich dějin průběh volného času zemědělce byl zcela jasný. V době největšího pracovního vytížení pracoval 14 – 16 hodin a spal pouze kolem 4 – 6 hodin. Až v zimě pracoval „jen“ 12 hodin a teprve tady se objevila mezera zhruba 5 hodin „volného času“, kdy se mohl věnovat věcem, podle svého uvážení. Tak jak se toho málo ví o náplni volného času dospělých, tak ještě méně vědomostí máme o životě dětí v počátku naší historie. Jisté je, že už od dětství byly zapojeny do tvrdé práce, přesto ale i tehdy měly své hry a v dospívání trávily svůj volný čas ve skupinkách, které měly důležitou roli v dovršení socializace jedince. (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 18)

Růst volného času na úkor práce je zcela typický a je jedním z hlavních rysů pro vývoj společnosti. Životní běh na vesnici byl zhruba ještě před dvěma sty lety dost podobný životu zmíněnému výše. Velmi mnoho zajímavých údajů o způsobu trávení volného času lze nalézt hlavně v beletrii. V průběhu 19. a 20. století se volný čas stal významnou součástí lidského života. Tato změna začala nejprve hlavně ve vyšších vrstvách a ve městech a pak se přesunula dále. Lidé si také uvědomili v souvislosti s dětmi, že pokud se o ně nikdo po vyučování nestará, tak velmi často dospívají v neužitečné živly společnosti a plýtvá se na ně zbytečně státní důchod. Rukověť školství obecného, která byla sepsána v roce 1892, umožnila zrod aktivit a zařízení volného času. Dítě už se nemuselo podřizovat dospělým, ale mělo svobodnou volbu, pro jakou činnost se rozhodne a jakou oblastí se bude zabývat. Tento vývoj samozřejmě nebyl zcela hladký a přímočarý, kdy ho přibrzdily obě světové války. Po jejich skončení ale vždy docházelo k jejich obnově a k rychlému rozvoji. (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 19)

Dva hlavní způsoby vzniku a fungování typů činností a realizace institucí od první poloviny 19. století:

1) Aktivity a zařízení s původním jednoznačným určením pro dospělé – tělovýchovné, sportovní činnosti, hřiště, cvičiště, tělocvičny. Část pozornosti časem přešla i na mládež a děti. Příklad takového zřízení je Sokol, založený v roce 1862.

2) Sdružení a zařízení zaměřená pouze na děti a mládež – YMCA (= Young Men's Christian Association), YWCA – celosvětově známé mládežnické organizace, které vznikly v Anglii v polovině 19. století. Dále skautská hnutí, klubovny a tábory dalších sdružení dětí, kdy jejich spektrum se rychle diferencovalo.

(PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 21)

Rozvoj zařízení volného času a různých sdružení mělo možnost se vytvářet hlavně v západoevropských zemích, a to díky lepšímu ekonomickému a politickému vývoji. Vývoj střední a východní Evropy byl v tomto ohledu opožděn. Hlavním obsahem v těchto oblastech byly především sociální a zdravotnické otázky týkající se dětí ze sociálně slabých vrstev. (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 22)

Po skočení druhé světové války se sdružení, zařízení a jejich aktivity rozšiřovaly a obsahově rozvíjely. Rozšiřovaly se a obohacovaly se metody a obsah činností. Zvětšoval se věkový rozsah a také dosah k různým sociálním a zájmovým skupinám. Aktivity volného času tak upevňovaly své postavení v životě mladých lidí a získávaly čím dál tím více na prestiži. (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 23)

V poválečném období se u nás rozšiřovaly školní družiny a kluby, domy pionýrů a mládeže, lidové školy umění a jejich obdoby. Domy pionýrů a mládeže u nás byly od počátku koncipovány jako zařízení otevřená, přístupná všem dětem a mladým lidem pro dobrovolnou účast na zájmových aktivitách. Pro citlivost k osobnosti dítěte byly ve své době vysoce ceněny i západem. V sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století začínají vzrůstat životní problémy mladé generace typu krize rodiny, chronická nezaměstnanost, nárůst drogové závislosti, klesající zájem o členství ve sdruženích, rostoucí xenofobní nálady a také agresivita mladých lidí. Jednalo se především o západoevropské země. Do naší země se tyto problémy dorazily trochu později, avšak stále nebyly vnímány jako problém, kterým by se začaly zabývat zařízení volného času a přímo se podílely na jejich řešení. (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 24)

Na konci 20. století se evropská společnost začala zásadně proměňovat, což se projevilo také v pojetí a praxi výchovy dětí a mládeže ve volném čase. Zintenzivnily se mezinárodní kontakty a hodně se prohloubil a rozšířil integrační proces. Vše samozřejmě neprobíhalo tak hladce, oproti původním představám. Transformace postkomunistických zemí se projevovala hlavně těmito směry:

- rozšiřování počtu subjektů
- dosavadní typy zařízení pokračovaly v činnosti a rozvoji
- vzrůstající mezinárodní kontakty dětí, výměna informací mezi volnočasovými pracovníky v rámci celé Evropy
- otevírání se novým obsahům (počítače, ekologie), rozšiřování cílové skupiny (předškolní, handicapované děti), rozvíjení mnohotvárnosti a zvyšování účinnosti nabídek (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 26)

Společenské docenění, potřebu a růst významu zařízení volného času dokládají fakta z různých evropských zemí, kde tato volnočasová zařízení zaznamenala velký nárůst, pokud se týká počtu. V průběhu druhé poloviny 20. století se v průměru zvedl šestkrát. Podporu rozvoje jejich sítí, funkcí a jednotlivých aktivit jim poskytuje stát a jeho orgány, obce, občanská sdružení a celá společnosti. Jejich dosahované výsledky mluví jednoznačně v jejich prospěch a hlavně v jejich funkčnosti, přestože jsou stále rezervy ve využívání všech možností. (PÁVKOVÁ, J. A KOLEKTIV, 2002, s: 28)

3.3. Volný čas

„Volný čas je veličina, která bývá chápána jako atribut, charakteristický znak svobody individua. Má však svou hodnotu jen v poměru k pracovním i mimopracovním činnostem, které jedinec koná buď v rodině, nebo v širším společenském prostředí. Volný čas je tedy hodnotou tehdy, může-li být využit ku prospěchu člověka, jeho osobních kvalit.“ (SPOUSTA, V. A KOLEKTIV, 1996, s: 12)

Ti, kteří o dítě pečují z hlediska materiálního nebo duchovního, pokládají za samozřejmé, že mohou disponovat jeho volným časem. Jako příklad může být situace, kdy matka dovoluje dítěti bavit se hrou a zároveň je to pro něj i forma učení. Také učitel disponuje volným časem dítěte a může mu ukládat úkoly i mimo vyučování. Časem dítě samo začíná realizovat své vlastní zájmy, které mu vznikají v čase po uplynutí povinností.

Volný čas nabývá významu u jedince s jeho dospíváním, kdy si vyhraňuje své potřeby a zájmy. V adolescenci a dospělosti by už jedinec měl umět nakládat se svým volným časem z pohledu svých aspirací.

(SPOUSTA, V. A KOLEKTIV, 1996, s: 12)

Terminologie v oblasti volného času se podobně jako volný čas samotný proměňuje a zpřesňuje v souvislosti s jeho vývojem. „*Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností. Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.*“

(HOFBAUER, B., 2004, s: 13)

Jiná literatura charakterizuje volný čas takto: „*Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející.*“

(HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., 2008, s: 10)

Volný čas je velice různorodá záležitost. Mnohdy se stírá i uměle stanovená hranice mezi prací a volným časem. K tomu, aby se jednalo o volný čas, musejí být současně splněny tyto podmínky:

- a) jedinec nemá v danou chvíli vůči ničemu a nikomu žádné povinnosti
- b) prováděná činnost je výsledek svobodného výběru
- c) činnost je pro jedince uspokojení
- d) v dané kultuře je prováděná činnost považována za volnočasovou aktivitu

(SLEPIČKOVÁ, I., 2005, s: 14)

Důvody, proč se jedinec věnuje vybrané činnosti, jsou určující pro to, zda se jedná o volný čas, či o povinnost. Je pochopitelné, že tytéž činnosti mohou být pro jednoho zálibou, koníčkem, tedy volnočasovou záležitostí a pro jiného představují součást pracovních povinností a zdroj obživy. Motivace k provádění stejných činností tak může být

velmi odlišná. Hraní tenisu s obchodním partnerem za účelem dojednání smlouvy může přejít v konci hry, kdy jsou již pracovní záležitosti vyřešeny, v čistě volnočasovou aktivitu. (SLEPIČKOVÁ, I., 2005, s: 14)

„Volný čas lze v souhrnu definovat jako dobu, časový prostor, v němž jedinec nemá žádné povinnosti vůči sobě ani druhým lidem a v němž se pouze na základě svého vlastního svobodného rozhodnutí věnuje vybraným činnostem. Tyto činnosti ho baví, přinášejí mu radost a uspokojení a nejsou zdrojem trvalých obav či pocitů úzkosti.“

(SLEPIČKOVÁ, I., 2005, s: 14)

Trávení volného času se odvíjí od různých determinantů, mezi které patří:

- osobní determinanty (věk, pohlaví, charakter, vzdělání, rodina, bohatství)
 - společenské determinanty (materiální bohatství, duchovní kultura, společenský pořádek)
 - prostorové determinanty (kvalita životního prostředí, doprava, služby, národ, přírodní podmínky, kvalita bydlení)
 - časové determinanty (množství volného času, časové ztráty spojené s trávením volného času)
 - funkční a materiální možnosti k trávení volného času
 - působení formálních a neformálních skupin na volný čas jedince
- (HUŠŤÁK, J., 1997,)

3.3.1. Funkce volného času

Volný čas má mnoho funkcí. Mezi ty, které se v literatuře uvádějí nejčastěji, patří:

- odpočinek (regenerace)
- zábava (regenerace duševních sil)
- rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury)
- rekreace (zotavení, uvolnění)
- kompenzace (odstranění zklamání a frustrace)
- výchova a další vzdělání (učení o svobodě, sociální učení)
- kontemplace (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavby)
- komunikace (sociální kontakt a partnerství)
- participace (podílení se, účast na vývoji společnosti)
- integrace (stabilizace života rodiny a vrůstání do společenských organismů)

- enkulturace (kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, sportu, technických a dalších činnosti).

(HOFBAUER, B., 2004, s: 15)

Tyto zmíněné orientace potřeb můžeme definovat jako „cílové funkce volného času“. *„Rekreace, kompenzace, edukace a kontemplace představují více individuální, zatímco komunikace, integrace, participace a enkulturace spíše všeobecné funkce. Obě skupiny tvoří jednotu, založenou na dialektickém vztahu jedince a společnosti. Jednostranné zatížení ve školách nebo v zaměstnání je třeba kompenzovat, aby se uvolnily ostatní potřeby.“*

(VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V., 1995, s: 31)

Mezi další funkce patří:

- psychosociologická (uvolnění, zábava, rozvoj)
- sociální (socializace, symbolická příslušnost k některé sociální skupině)
- terapeutická
- ekonomická (pozitivní vliv na uplatnění člověka v profesní činnosti, výdaje účastníků vynakládané na aktivity volného času, pojetí volného času jako prožívání, anebo pouhé spotřeby vedoucí k odcizení)

(HOFBAUER, B., 2004, s: 14)

„Funkce sociální zahrnuje socializaci v různých sociálních prostředích včetně rodiny a sdružování, symbolická příslušnost vyjadřuje vztah ke skupině a obsahuje potvrzení vlastní osobnosti a sociální uznání. Dosud opomíjená funkce terapeutická zahrnuje hledisko zdravotní, smyslový rozvoj, prevenci chorob, zdravý životní styl. Zdůrazněním ekonomické funkce se – oproti koncepcím z počátku 20. století, jež volný čas pokládaly za čas promarněný a neproduktivní – doceňuje hospodářský význam volného času pro jednotlivce i společnost.“

(HOFBAUER, B., 2004, s: 14)

Funkce volného času se dají také rozdělit na dva typy volného času. A to na čas organizovaný a neorganizovaný.

Organizovaného volného času se účastní dvě skupiny. Děti a mládež a na druhé straně dospělí organizátoři. Tyto dvě skupiny jsou ve zcela odlišném postavení. Děti a mládež jsou v postavení, kdy si svoji účastí na volnočasových aktivitách osvojují nový obsah a získávají novou sociální zkušenost. Dospělí jim v tomto procesu pomáhají a rozvíjejí jejich výchovu ve volném čase. Sami se tak výchovnou a lidskou zkušeností obohacují a obě dvě skupiny se tak vzájemně doplňují.

(HOFBAUER, B., 2004, s: 34)

Organizovanou činnost rozdělujeme na zájmovou činnost příležitostnou a zájmovou činnost pravidelnou. Zájmová činnost příležitostná zahrnuje organizované jednorázové, ale i cyklické, rekreační, oddechové nebo vzdělávací aktivity, jako třeba cykly přednášek, poznávací soutěže, sportovní turnaje a závody, koncerty a přehlídky umělecké tvořivosti, exkurze a výlety, zájezdy, příměstské tábory a další způsoby prázdninové činnosti. Příležitostná činnost je časově ohraničena, přímo řízena pedagogem a současně umožňuje a podněcuje spoluúčast dětí a mládeže. Může probíhat jak v místním, tak i mezinárodním měřítku.

(HOFBAUER, B., 2004, s: 21)

„Zájmová činnost pravidelná se uskutečňuje celoročně v pravidelných intervalech pod vedením kvalifikovaného vedoucího. Inspiruje vznik různých způsobů zájmových útvarů (kroužků, sportovních družstev, klubů). Jejím cílem je osvojit si nové vědomosti, dovednosti a prohloubit kladný vztah předmětu zájmu.“

(HOFBAUER, B., 2004, s: 21)

Neorganizovaná činnost, můžeme říci činnost spontánní, se uplatňuje individuálně nebo ve skupině podle aktuálního zájmu účastníků a je pedagogicky a výchovně ovlivňována nepřímo. Spontánní aktivity nejsou časově ohraničené, nemají stanovený čas začátku ani konce a jsou přístupny všem zájemcům. Pedagogický pracovník zde vystupuje pouze v roli rádce, motivujícího činitele, nebo konzultanta a současně dohlíží na bezpečnost účastníků. (HOFBAUER, B., 2004, s: 21) Jeho základem je dobrovolné rozhodnutí dítěte a mladého člověka do sdružení vstoupit a účastnit se jeho činnosti. Toto sdružování má za funkci rozvíjet osobnost, sociální vztahy a osvojovat si žádoucí hodnoty jako třeba duch fair play. Jedná se hlavně o aktivity na hřišti, sportovištích nebo v přírodě.

Dobrovolná účast rozšiřuje prostor a možnosti dítěte i mladého člověka, naplňuje ho hlavně novými zážitky a zkušenostmi, spojuje realizaci individuálních potřeb a zájmů s účastí na společné činnosti. Příslušnost k nějaké neformální vrstevnické skupině, která se vytváří na základě blízkého věku, nebo obdobného zájmu, často také téhož pohlaví a blízkého sociálního statusu, poskytuje určitý druh zázemí a ochranu pro jedince a pomáhá k vytváření sociálních vztahů a pocitu bezpečnosti. Pomáhá překonávat sociální izolaci a přispívá k osvojování si pozitivních hodnot. V některých případech však samozřejmě může působit i opačným směrem. Důsledek tak někdy může být i antisociální a delikventní chování (gangy).

(HOFBAUER, B., 2004, s: 98)

3.4. Mládež

V současné době neexistuje jednotná definice termínu mládež. Na tento pojem je nahlíženo z různých pohledů – biologického, psychologického, sociologického, pedagogického a dalších. Odborná literatura nabízí několik základních definic a nejčastěji můžeme nalézt rozdělení na dva pojmy: mládež a adolescence. Přestože tyto dva pojmy mají zcela odlišný význam, velmi často můžeme vidět, že se zaměňují.

Výraz adolescent je používán převážně v psychologii, kde představuje především vývojové období člověka. Toto období probíhá mezi 15 – 20 věkem. Začátek je spojován s plnou reprodukční zralostí a v tomto období také dochází k ukončení fyzického vývoje. Adolescence je rozdělována na tři fáze:

- časná adolescence (10/11 – 13)
- střední adolescence (14 – 16)
- pozdní adolescence (17 – 20)

(MACEK, P., 1999, s: 74)

Velký sociologický slovník definuje mládež jako termín označující buď nepřesně ohraničenou věkovou skupinu, nebo sociální kategorii vymezenou specifickými biologickými, psychickými a sociálními znaky. (VELKÝ SOCIOLOGICKÝ SLOVNÍK, 1996, s: 635) Věkové vymezení mládeže je obtížné, avšak v našich podmínkách je jedním z nejlépe měřitelných aspektů proces přípravy na povolání. Proto se za dolní věkovou

hranici sociální skupiny mládeže považuje většinou 14. – 15. rok, kdy končí povinná školní docházka. Horní hranicí je maximálně 30. rok věku, kdy je ukončen proces sociálně – ekonomického osamostatňování, a to pokud jde o materiální, tak i morální motivy tohoto začlenění. Takto stanovené věkové rozmezí sociální skupiny mládež je nazýván sociologickým věkem mládeže.

Jak už jsme zmínili, jednoznačně definovat mládež je obtížné, protože spodní a horní hranice věkového období, které považujeme za mládí, se stále diferencuje a mění. Zatímco z hlediska legislativy hovoříme o mladistvých ve věku 15-18 let, tak např. studující jsou za účelem přidělu sociálních dávek považováni za „děti“ do svých 26 let. Z hlediska psychologie a sociologie řadíme mezi mládež i populaci sousední věkové kategorií. Úmluva o právech dítěte považuje za dítě všechny jedince do 18 let života.

Vnímání volného času mládeže se dá rozdělit na dva protipóly. Do toho prvního patří mladí lidé, kteří mají aktivní náhled na život, zvládají svůj společenský život, snaží se toho co nejvíce zjistit a poznat, najít a mít smysl života. Jejich volný čas je trávený kvalitně. Jsou to zodpovědní lidé, kteří si plní své sny a účastní se společenského života. Také jsou většinou vnitřně vyrovnaní a zvládají problémy, které jim život přinese.

Na druhém pólu se nachází mládež, která má mnoho komplikací se zvládnutím svého života. Tito lidé jsou často na okraji společnosti, jsou nevzdělaní, nezaměstnaní a snadno manipulovatelní. Neumí vstřebávat a analyzovat informace, věří médiím a volný čas je pro ně nuda, kterou se snaží vyplnit něčím vzrušujícím. Jsou většinou vnitřně nestabilní a nezodpovědní. Tato skupina mladých lidí se také někdy označuje jako neorganizovaná mládež.

3.5. Volný čas mládeže

„Volný čas mládeže je ve svém rozsahu a obsahu systémově provázán s daným typem společnosti, kterému odpovídají určité hodnoty, instituce, vzorce chování a sociální mechanismy spojené s naplňováním volného času. Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. Ve sféře volného času se rozhoduje o rozvoji talentu mladého jedince a naplnění jeho potřeb a zájmů a na druhé straně se tlumí tendence k negativnímu sociálnímu zrání.“ (SAK, P., 2000, s: 131)

Přestože jednoduchý ekonomický pohled vidí volný čas mládeže jako zbytkovou a zbytnou oblast, hlubší ekonomický kalkul uznává sféru volného času kvůli efektivitě a produktivitě potenciálu mladé generace získaného právě díky volnočasovým aktivitám a uznává tuto oblast také díky prostředkům ušetřeným na následné kriminalitě a narkomanii mládeže. Uznává zkrátka ekonomický význam kvalitního trávení volného času mladé generace.

(SAK, P., 2000, s: 131)

Společnost si uvědomuje důležitost volného času mládeže a snaží se o vytváření optimálních podmínek. Za volný čas ze sociologického hlediska je považována situace, kdy jedinec si svobodně na základě svých zájmů, nálad a pocitů volí svou činnost. Je to ta část mimopracovního, mimoškolního času, která zbývá po zabezpečení individuálních a rodinných, existenčních a biologických potřeb.

(SAK, P., 2000, s: 132)

Vzhledem k nedostatečné zkušenosti dětí při výběru aktivit pro svůj volný čas, je velmi časté, že jsou často vedeni svými rodiči, nebo učiteli. Ti se jim snaží naplnit čas vhodnou činností. Důležité však je, aby toto vedení bylo nenásilné a dobrovolné. Děti a mládež pak tráví svůj volný čas ve škole, družině, doma, na ulici, v různých organizacích či institucích. Díky vlivu příbuzných, či pedagogů je pak možné eliminovat případy, kdy mladí lidé mají nedostatek volného času, anebo jeho přebytek a potom neví, jak ho využít.

Rodina je první, která od raného dětství na jedince uplatňuje svůj vliv. Život současné rodiny je odlišný v porovnání s životem rodin v minulosti. Členové rodiny plní během pracovního týdne své pracovní povinnosti mimo rodinu. Pro společný život v podstatě zbývá jen jejich volný čas. Je častou otázkou v současné společnosti, zda rodina pak vůbec umí trávit společný čas dobře a vhodným způsobem a zda rodiče mají dostatečný zájem o to, co dělají jejich děti ve volném čase. Vzhledem k ekonomické závislosti dětí na rodičích, je výběr aktivit do značné míry ovlivňován rodiči. K vlivům rodiny se postupem času připojují vlivy širšího sociálního prostředí jako je škola, kamarádi, různé zájmové organizace atd. Pokud má volný čas pozitivně přispívat k životu jedince i společnosti, musí společnost věnovat těmto vlivům pozornost. Týká se to nejen vytváření organizačních, finančních, legislativních a jiných podmínek pro smysluplné trávení volného času, ale například i mediální politiky, neboť vliv sdělovacích prostředků v dnešní době je velmi silný. (SLEPIČKOVÁ, I., 2005, s: 18)

Je důležité toto období života využít, protože v žádné jiné etapě není jedinec schopen zajímat se o tak široké spektrum zájmových aktivit jako v dětství a v mládí. Toto období se vyznačuje zájmovou pluralitou. V dalším období se většinou ubírá už cestou redukce zájmů a soustředění se na jeden určitý cíl.

3.6. Kdo ovlivňuje volný čas mládeže

„Aktivity volného času obsáhly v posledních desetiletích rozsáhlé, výrazně se diferencující spektrum činností různorodých obsahů a realizačních způsobů, odlišné odborné specializace a výchovné náročnosti. Vstoupily do všech pracovních dnů žáků škol i dospělých, do jejich víkendů a prázdnin v průběhu školního roku a v létě, i do dovolených. Staly se nedílnou součástí všech fází lidského života od dětství a dospívání přes dospělost až po seniorský věk. Jejich účastníky jsou příslušníci všech sociálních a zájmových skupin společnosti. Rostoucí mnohotvárnost a dynamika těchto činností poskytuje mladým účastníkům mnoho možností rozvoje; současně však na ně klade nároky a vyžaduje, aby se pro účast na nich připravovali.“

(HOFBAUER, B., 2004, s: 55)

„Je to proces souběžného i postupného působení činitelů odlišné povahy a dosahu. Nejprve se děti setkávají s volným časem vlastním i druhých lidí v rodině, do níž se rodí, a ve škole, kterou povinně navštěvují. Již zde poznávají možnosti i úskalí volného času a získávají v tomto ohledu první zkušenosti. Zatímco o své příslušnosti do uvedených prostředí děti zatím nemohly samy rozhodovat, postupně vstupují i do dalších prostředí, kde se jim již nabízejí možnosti alternativní volby. Do nich mohou ve vyšší míře vnášet vlastní přání a ambice a zde samy rozhodují o svém praktickém konání, kterým rozvíjejí vlastní osobnost i prostředí, v němž žijí.“ (HOFBAUER, B., 2004, s: 55) Nacházejí nové zdroje poznání, utvářejí nové sociální vztahy a poznávají samy sebe. Je to období, kdy zažívají radost z úspěchů i smutek z nezdarů. Cílem tohoto procesu je nikdy nekončící snaha prosazovat pozitivní přístupy a omezovat negativní vlivy. Volný čas ve své individuální, skupinové i společenské dimenzi má význam jak pro přítomný, dnešní život dětí a mladých lidí, tak také pro jejich celoživotní perspektivu.

(HOFBAUER, B., 2004, s: 56)

3.6.1. Rodina

Rodina, přes všechny problémy a peripetie, kterými ve své historii prošla, zůstává i na počátku nového století nepostradatelnou a těžko nahraditelnou institucí. Speciálně pro dítě. Je nezastupitelná při předávání hodnot z generace na generaci, funguje jako nejvýznamnější socializační činitel. Stojí na počátku rozvoje osobnosti a má možnost ho v rozhodující fázi ovlivňovat.

(KRAUS, B., 2008, s: 79)

Pět znaků současné rodiny:

- 1) Současná rodina je rodinou nukleární, která se skládá z několika málo lidí, tvořících její jádro a sdílejících intimní soužití.
- 2) Ono jádro tvoří manželská nebo partnerská dvojice, která je zároveň také otcem a matkou svých dětí.
- 3) Jedná se o rodinu dvougenerační – tvoří ji generace otce a matky a generace dětí.
- 4) Oproti rodině tradiční, velké, je současná rodina intimně vztahová, tedy fungující jako „soukromý prostor“.
- 5) Posledním znakem současné rodiny je privátní individualizace, což znamená možnost a nutnost rozhodovat se, volit, nést za své rozhodnutí zodpovědnost, poradit si sám se sebou.

(PROCHÁZKA, M., 2012, s: 114)

Pokud se týká proměn, těch rodina zaznamenala několik. Jedná se hlavně o demokratizaci uvnitř rodiny, kdy muž ztratil dřívější výsadní postavení v rodině a vztah mezi rodiči a dětmi je více partnerský. Rodina se často dostává do izolovanosti. Je zcela standardní, že rodina nežije s prarodiči a daleko méně se komunikuje s okolím, například se sousedy. Také rodina jako taková se zmenšuje. Počet osob v domácnosti se snižuje a naopak přibývá počet osamělých žen s dětmi. Dalším charakteristickým rysem je dezintegrace rodiny, kdy už není tak zcela samozřejmé, že by se celá široká rodina scházela, pomáhala si a spolupracovala. Podepisuje se na tom hlavně zatížení rodičů pracovními aktivitami, což s sebou nese značné časové zaneprázdnění a také to, že kariéru nedělá už pouze muž, ale oba dva dospělí. ČR patří k zemím s nejvyšším výskytem rozvodů a podílí se na tom například i socioekonomická úroveň domácností, kdy hlavně mladé rodiny s dětmi se dostávají do složité ekonomické situace.

(KRAUS, B., 2008, s: 83)

Mezi funkce, které má jednoznačně rodina zastávat je funkce biologicko-reprodukční, sociálně ekonomická, výchovná, socializační, emocionální, ochranná a domestikační, rekreační a regenerační.

(PROCHÁZKA, M., 2012, s: 103)

„První zkušenosti z aktivit volného času se získávají v rodině. Rodina pro dítě a mladého člověk zůstává nadále prvním prostředím, které pro jejich volný čas vytváří příznivé podmínky: hodnotová východiska a motivaci k dosahování životních cílů; takové uspořádání života rodiny, aby dětem poskytovalo dostatek času a vytvářelo podmínky pro spoluúčast na jeho plánování a prožívání; zajištění finančních a hmotných potřeb, zejména individuálního vybavení a placených služeb; informace a podněty pro účast v dalších prostředích mimo rodinu. Způsoby realizace volného času v našich rodinách se však v závislosti na jejím sociálním statusu, životním stylu i vztahu k volnočasovým potřebám dítěte od sebe značně odlišují.“

(HOFBAUER, B., 2004, s: 61)

Rodina jako inspirátor, podporovatel i realizátor volnočasových aktivit může svoje děti učit k volnému času přistupovat tvůrčím způsobem a vytvářet postoje, které budou ochotny a schopny v budoucnosti uplatňovat i po založení vlastní rodiny. Toto působení se uskutečňuje:

- napodobením a reprodukcí (účast dětí na aktivitách rodiny, sociální učení)
 - uskutečňování individuálních i společných pravidelných zájmových činností dětí v rodině (sportovních, turistických, uměleckých, technických)
 - citlivé sledování a cílevědomé reagování na potřeby, zájmy a nadání dětí (sdružení dětí a mládeže, zájmové činnosti, umělecká tvořivost, družstvo kolektivního sportu)
- ((HOFBAUER, B., 2004, s: 61)

Praktické zkušenosti a pozitivní postoje si děti osvojují spontánně v denním životě a cílevědomým výchovným působením. Klíčovým faktorem pro takovéto fungování je dostatek času věnované rodiči dětem. Jejich poučený a aktivní přístup k tomu, aby se děti učily svůj volný čas využívat k rozvoji sebe i ve prospěch druhých. Tento přístup není v dnešní době samozřejmý a vlastní každé rodině. Naopak velmi častý je jev spíše opačný.

3.6.2. Škola

Škola pomáhá rozvíjet volný čas dětí a mládeže. Během vyučování i mimo něj, škola poskytuje svým žákům prostory k provozování volnočasových činností. Ne všichni se o školní nabídku aktivit zajímají. Často je to způsobené nedostatečnou motivací, která nejčastěji vychází z rodinného stylu života, ze sociálního kontaktu, z negativního přístupu atd. Škola by měla vést své žáky k aktivnímu trávení volného času.

(HÁJEK, B. et al., 2004)

Škola také velmi ovlivňuje budoucnost mládeže. Úspěšné nebo neúspěšné zakončení školy řadí člověka do určité sociální skupiny. „Škola přispívá k socializaci dítěte jiným způsobem než rodina, dítě zde získává nové a mnohdy rozdílné zkušenosti, než jaké získalo v rodině“.

(VÁGNEROVÁ, M., 2005, s: 284)

V tomto období je také velmi důležité, jaký mají přístup učitelé ke svým žákům. Žáci nechtějí být vnímáni jako děti, učitel by měl s nimi diskutovat a brát v potaz jejich myšlení a názory. Školní prostředí může mít na mládež bohužel i negativní působení. Velmi častým jevem, který se ve škole vyskytuje, je šikana. Šikana může mít fyzickou nebo psychickou formu a jedná se o agresi, která se opakuje. Může se jí dopouštět jak jednotlivec, tak ale i skupina vůči jinému jednotlivci nebo skupině.

3.6.3. Vrstevnické skupiny

Mezi další velmi významné činitele patří vrstevnické skupiny. Jedná se o malé, neformální skupiny lidí, které jsou si věkově i názorově blízké. Tyto skupiny jsou typické tím, že lidé mají mezi sebou bezprostřední kontakty a silný pocit náležitosti ke skupině. Tyto skupiny se dělí dle velikosti, věku, pohlaví, zájmů, dle politické nebo náboženské příslušnosti. Mezi hlavní znaky patří cíle a pravidla, podle kterých by se členové skupiny měli řídit. Existují dva druhy vrstevnických skupin – pozitivně nebo negativně zaměřené. Negativní skupiny mají sklony k deviantnímu chování (gangy, drogy...). Vrstevnické skupiny se většinou tvoří spontánně, přirozeně a jsou neformálního charakteru. Z těchto skupin se postupně mohou stát organizované a formální, které mají svá pravidla a řád.

(KRAUS, B., 2006)

Aktivita těchto skupin probíhá primárně ve volném čase jedinců. Členové mají společné zážitky, dojmy a mají možnost zažít pocit nezávislosti na dospělých. Také se v

nich uplatňují rovnoprávné vztahy, pomáhají k samostatnému jednání a realizování jejich zájmů a hodnot.

V těchto vrstevnických skupinách se postupně rozvíjejí vztahy jako je přátelství a první lásky. Každá parta má většinou svého vůdce a členové k němu vzhlíží a následují ho kamkoliv. Pokud má člen nízký status, může mít nedůvěru a strach v budoucí komunikaci s lidmi. Skoro každý mladý člověk je členem nějaké vrstevnické skupiny. Nejdůležitějším úkolem rodičů je nenápadně zjišťovat, kam jejich dítě chodí, co dělá a s kým se stýká a do jaké party právě patří.,

3.6.4. Prostředí, ve kterém tráví volný čas

Mezi dalším nezbytným faktorem, který ovlivňuje volný čas mládeže, je prostředí, ve kterém ho provozuje. Prostředí jsou různorodá a zejména se jedná o školy a jiná zařízení, která se zaměřují na výchovu ve volném čase. Dále to je domácí prostředí a veřejná prostranství. U domácího prostředí je důležité, zda má jedinec doma vhodné podmínky pro trávení volného času, což je ovlivněno sociálními podmínkami a místem, kde rodina žije. Lepší podmínky mají mladí lidé žijící na vesnici, kdy mají přístup k přírodě, než lidé, kteří vyrůstají uprostřed panelákového sídliště. Do veřejného prostranství patří ulice, hřiště, parky, okolní příroda, restaurace, diskotéky, herny, divadla, kina atd. Mládež si může vybírat z mnoho míst, kde trávit svůj volný čas, ale také jsou velmi důležité lidé, s kterými na daná místa přijde.

(HÁJEK, B., HOBAUERS, B. PÁVKOVÁ, J., 2010, s: 30)

3.6.5. Média

V dnešní době člověka nejvíce ovlivňují (hlavně mladou generaci) nejrůznější média, mezi které patří internet, televize, CD, MP3, rádio, tisk, počítačové hry apod. Média patří do každodenního života lidí, se kterými se setkávají skoro na každém kroku. Média poskytují různé nové informace, mohou uspokojovat a rozvíjet zájmy lidí, inspirovat k různým způsobům zábavy, dobrodružství či odpočinku.

(HOFBAUER, B., 2004, s: 176)

Média mají velmi široký záběr zaměření. Mohou to být zprávy, získávání informací zaměřené dle různých věkových skupin atd. Média mohou působit jak pozitivně, tak i

negativně. Mezi pozitivní vlivy patří rozvoj osobnosti, pokud jsou média správně využívána. Pomáhají utvářet názory a vyhledávat nejrůznější informace k rozvoji zájmů a aktivit. Negativní vlivy se mohou projevit hned, ale někdy jsou skryté. S rozvojem médií také klesá individualita člověka. Každodenní využívání může způsobit závislost nebo zanedbávání jiných aktivit, například sportování. Mezi negativní jevy také patří trávení dlouhých hodin před počítačem či televizí, některé počítačové hry mají schopnost vyvolat i agresivní jednání.

(WARD, P., ADAMS, S., LEVERMORE, J., 1997, s: 78)

Velmi rozšířené je také navazování lidských kontaktů a komunikace přes internet, což může mít také negativní vliv. Mládež je snadno ovlivnitelná, a proto média mohou zanechat negativní následky.

(HOFBAUER, B., 2004, s: 1367)

Mnoho let se vedou diskuze o tom, jaký vliv mají filmy, televize, počítačové hry a v dnešní době nově i internet a jiné novodobé komunikační média na psychiku dítěte a mládeže. Notoričtí uživatelé často mívají poškozený pohybový aparát, zrak, nervovou soustavu. A zejména se tito uživatelé denně setkávají s násilím, kdy jejich hrdinové mají agresivní chování, ze kterého mají prospěch a často nejsou potrestáni. Následky agresivního chování nevypadají tak vážně a reálně, jako v reálném životě. To dává lidem zkreslený obraz skutečného života, což může mít vliv zejména na malé děti a dávat jim obraz toho, že násilí je běžná věc v životě a jeho páchání pomáhá dosáhnout požadovaného cíle. Inspirace z médií se často projevuje ve školách, a to šikanováním spolužáků. Akční filmy a videohry nemusí u každého způsobit negativní chování. Odvíjí se to i od dalších faktorů, jako je vliv rodiny, školy a dalších volnočasových aktivit. Jedinec se musí naučit sledovat média kritickými očima. Pokud nemá rodinnou či společenskou podporu, může se objevit reálné násilí. K tomu přispívá i život v horších životních podmínkách.

3.6.6. Internet a mládež

Počítače a v současné době i internet se nachází na každém kroku, což způsobuje, že děti si k těmto novým technologiím budují vztah již od dětství. Děti se velmi rychle učí a přizpůsobují, a mají schopnost ovládat tyto nové technologie lépe než jejich rodiče. Všechny školy v současné době zaměřují svojí výuku i na informační technologie, což má

pro jejich pracovní budoucnost velký význam. Počítače ale kromě studijních materiálů, poskytují nespočet možností, jak u nich trávit volný čas (počítačové hry, internet). Internet je využíván k nalezení nejrůznějších informací a zpráv, ke komunikaci s kamarády a i počítačové hry mají velikou spojitost s internetem.

Nejznámější a nejrozšířenější sociální síť dnešní doby je Facebook. Lidé zde zveřejňují svoje osobní informace, které mohou být lehce zneužité. Je proto důležité dodržovat základy bezpečnosti a chránit si svoje soukromí.

4. Legislativa volného času

V této oblasti se nenachází žádný sjednocující předpis. Tyto aktivity jsou zmíněny, jak v základních pramenech práva, tak i v předpisech, které vydávají jednotlivá ministerstva, krajské úřady či samotné organizace a instituce, dle zaměření aktivit. V normách českého práva se nikde přímo nezohledňuje volný čas, i přestože existuje mnoho právních předpisů, které se nepřímo týkají volného času. Zákony, které pro tuto oblast můžeme využít, jsou zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, obecní a městské vyhlášky, omezují nebo zakazují některé aktivity volného času. Dále zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, zákon č. 359/1991 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, nebo zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže.

5. Instituce volného času mládeže

5.1. Instituce – význam a pojem

Instituce je v podstatě každý obecně vykonávaný způsob jednání, který existuje v dané kultuře. Instituce představuje zavedený způsob nebo schopnost, jakým lidé provádějí určitou činnost. Držitel Nobelovy ceny z roku 1993 a představitel institucionální ekonomie – Douglas C. North definuje instituci jako „*lidmi vytvořená omezení, která vnášejí strukturu do lidského jednání. Skládají se z formálních omezení (pravidla, zákony, konstituce), neformálních omezení (normy chování, zvyklosti a pravidla jednání*

uplatňovaná samotnými jednotlivci) a způsobů zajišťování jejich dodržování. Utvářejí odpovídající motivace vzájemné směny, at' je tato směna politického, společenského či ekonomického druhu." (NORTH, C. DOUGLAS, 1990, s: 66)

Definiční znaky instituce:

- existence složky pravidlové (předpokládá se její znalost)
- existence složky sankční (v případě neplnění pravidla)

5.2. Instituce a organizace

Instituce se často spojují s organizacemi. To však není úplně tak správné. Instituce je, jak už bylo řečeno, jakási množina pravidel, která ovládá naše jednání. Organizace jsou potom tvořeny lidmi, kteří určitou činnost institucionalizovaným způsobem provádějí. Jedná se o určitý sociální jev nebo útvar založený na koordinaci aktivit skupin nebo jednotlivců spojených určitým společným cílem. Organizace existuje jako výsledek dělby práce a hierarchického uspořádání.

5.3. Analýzy institucí – Bronislaw Malinowski

Pojmem kultury a instituce se ve své knize Vědecká teorie kultury komplexně zabýval zakladatel funkcionalistické školy a významný antropolog Bronislaw Malinowski. Ten definoval kulturu jako celek tvořený z částečně autonomních a částečně koordinovaných institucí. Každá kultura vyvozuje svou kompletnost a soběstačnost z faktu, že uspokojuje celou škálu základních, instrumentálních a integrativních potřeb. Uspokojování těchto potřeb je realizováno prostřednictvím organizovaných činností. Tyto organizované činnosti jsou sdružovány do celého systému a to tzv. instituce. Tento pojem v sobě zahrnuje shodu na řadě tradičních hodnot, pro něž se lidské bytosti sdružují. Zahrnuje v sobě také, že tyto lidské bytosti zaujímají určité vztahy k sobě navzájem a k specifické fyzické části svého okolí, umělého i přirozeného.

(MALINOWSKI, B., 1968, s: 44)

Malinowski uvádí návod, jakým způsobem provést analýzu instituce a který vychází z předpokladu, že tato analýza je postavena na základě universální struktury instituce. Uvádí základní prvky instituce, které by měly být podrobeny analýze. Jedná se

o chartu, personál, normy, hmotné zařízení, aktivity a funkce instituce. Na vrcholu zkoumané institucionální struktury se nachází Charta. Charta instituce je definována jako soustava hodnot za účelem, jejichž dosažení se lidské bytosti organizují nebo vstupují do již existujících organizací. Jinak řečeno, pod pojmem charta se rozumí poslání, soubor hodnot a cíle dané instituce. Personál určitého zařízení budu definovat jako skupinu organizovanou na základě určitých zásad autority, dělby funkcí a rozdělení výsad a povinností. Personálem rozumíme jakéhokoliv zaměstnance či vedení instituce. Pravidla nebo normy určité instituce tvoří nabyté technické dovednosti, zvyky, právní normy a mravní příkazy, jež jsou členstvem přijímány nebo mu ukládány. Je možná již jasné, že jak organizace personálu, tak i povaha dodržovaných pravidel jsou v rozhodujícím vztahu k chartě. V jistém smyslu jsou jak personál, tak i pravidla odvozeny z charty a jsou na ní závislé. Každá organizace je založena na hmotném okolním prostředí, s nímž je úzce spjata. Každá má svůj hmotný základ tj. vybavení majetkem (nástroji), jež jsou vyhrazenou částí okolního prostředí, jakož i část zisků vyplývajících ze smluvené činnosti. Velmi důležitým prvkem instituce jsou aktivity, kterými se skupina zabývá a pro něž se zorganizovala. Aktivity závisí na schopnosti, síle, poctivosti a dobré vůli členů. Ti se nepochybně odchyľují od pravidel, která představují ideál výkonu, nikoliv nutně jeho reálnou skutečnost. Aktivity jsou kromě toho obsaženy ve skutečném chování, pravidla velmi často v návodech, předpisech a směrnicích. Konečně jsme zavedli pojem funkce, tj. integrovaného výsledku organizovaných aktivit neboli cíl, jehož má být dosaženo. (MALINOWSKI, B., 1968, s: 67)

5.4. Instituce volnočasových aktivit dětí a mládeže v ČR

Jedná se o síť různých organizací, spolků, sdružení, ústavů a zařízení v rámci celé ČR, které působí v oblasti výchovy k volnému času dětí a mládeže. Svými nabídkami tuto cílovou skupinu zapojují do činnosti dané organizace nebo jí poskytují v podobě různých akcí a projektů možnost smysluplně využívat volný čas.

Organizace se dle způsobu zřizování dělí na:

- organizace spadající pod státní správu a samosprávu
- nestátní neziskové organizace
- soukromé organizace

5.4.1. Organizace spadající pod státní správu a samosprávu

Středisko volného času - patří sem 2 typy

- a) Dům dětí a mládeže, který uskutečňuje své aktivity ve více oblastech zájmového vzdělávání a právní formou se jedná o příspěvkovou organizaci.
- b) Stanice zájmových činností, které jsou zaměřeny na jednu oblast zájmového vzdělávání, tj. školní klub, školní družina

Do této kategorie můžeme řadit i instituce, které umožňují rozvíjet schopnosti jedince a které zároveň plní některou z funkcí volného času například muzea, knihovny, galerie, památníky, divadla atd.

5.4.2. Nestátní neziskové organizace

Vedle škol a školských zařízení jsou důležitou součástí ve vytváření nabídky pro aktivní využití volného času dětí a mládeže. Svou činností doplňují a obohacují výchovně vzdělávací činnost škol, školských zařízení a rodin.

Neziskové organizace jsou charakterizovány jako takové organizace, které nevytvářejí zisk k přerozdělení mezi své vlastníky, správce nebo zakladatele; zisk sice mohou vytvořit, ale musí ho zase vložit zpět k rozvoji organizace a plnění jejích cílů.

V ČR existují následující formy nestátní neziskové organizace:

Zapsaný spolek (z.s.) - tato právní forma podle nového Občanského zákoníku od 1.ledna 2014 střídá dosavadní známější právní formu pod názvem občanské sdružení, která byla nejrozšířenější formou neziskových organizací (93% organizací občanského sektoru bylo v roce 2012 občanským sdružením).

Obecné prospěšné společnosti (o.p.s.) - 1. ledna 2014 se zrušil zákon 248/2005 Sb. o obecně prospěšných společnostech a nahradila ho nová úprava ústavů obsažená v novém Občanském zákoníku. Stávající o.p.s. však fungují podle zmíněného zrušeného zákona a nemusejí se transformovat.

Ústavy - nahrazují obecné občanské společnosti a jsou to právnické osoby ustanovené za účelem provozování určité společensky prospěšné činnosti.

Nadace a nadační fondy - staly se podmnožinou tzv. fundací, což by měla být sdružení majetku sloužící ke konkrétně vymezenému účelu.

Sociální družstva

Evidované právnické osoby (církevní) - církevní neziskové organizace se řídí podle zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech.¹

5.4.3. Soukromé organizace

Tyto organizace jsou specifické, protože jejich vznik je podmíněn čistě komerčními důvody. Jsou schopné odhalit na trhu nedostatek a svými službami ho nahradit. Mezi soukromé organizace zaměřené na volnočasové aktivity patří: fitness centra, kavárny, kluby, festivaly či média (televize, rádio, internet).

5.3. Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou veřejnoprávními neziskovými organizacemi. Jsou právnickou osobou veřejného práva zřízenou k plnění úkolů ve veřejném zájmu. Jejím cílem tedy není vytváření a hromadění zisku. Vzniká a zaniká rozhodnutím zřizovatele. Zřizovatel vydává o vzniku PO zřizovací listinu, která musí obsahovat zákonné náležitosti (např. název zřizovatele, název a sídlo příspěvkové organizace, její identifikační číslo, vymezení účelu a předmětu činnosti, doby činnosti). Důležité je také vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se předává k hospodaření příspěvkové organizaci. Jedná se tedy o majetek svěřený.

Rozlišujeme 2 typy zřizovatelů příspěvkových organizací:

1) Příspěvkové organizace zřizované státem, upravené zákonem 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2) Příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky na základě zákona č. 250/ 2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákona č. 129/2000 Sb. o krajích a zákona č.128/2000 Sb. o obcích.²

¹ (Fakta o NNO [online] dostupné z [www http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538/fakta_neziskovky-v/](http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538/fakta_neziskovky-v/) [cit. 2016-9-9])

² Příspěvkové organizace v ČR a EU [online]. Dostupné z https://www.avpo.cz/wp-content/uploads/2014/01/prispevkove_organizace_v_CR_a_EU.pdf [cit. 2016-9-8]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

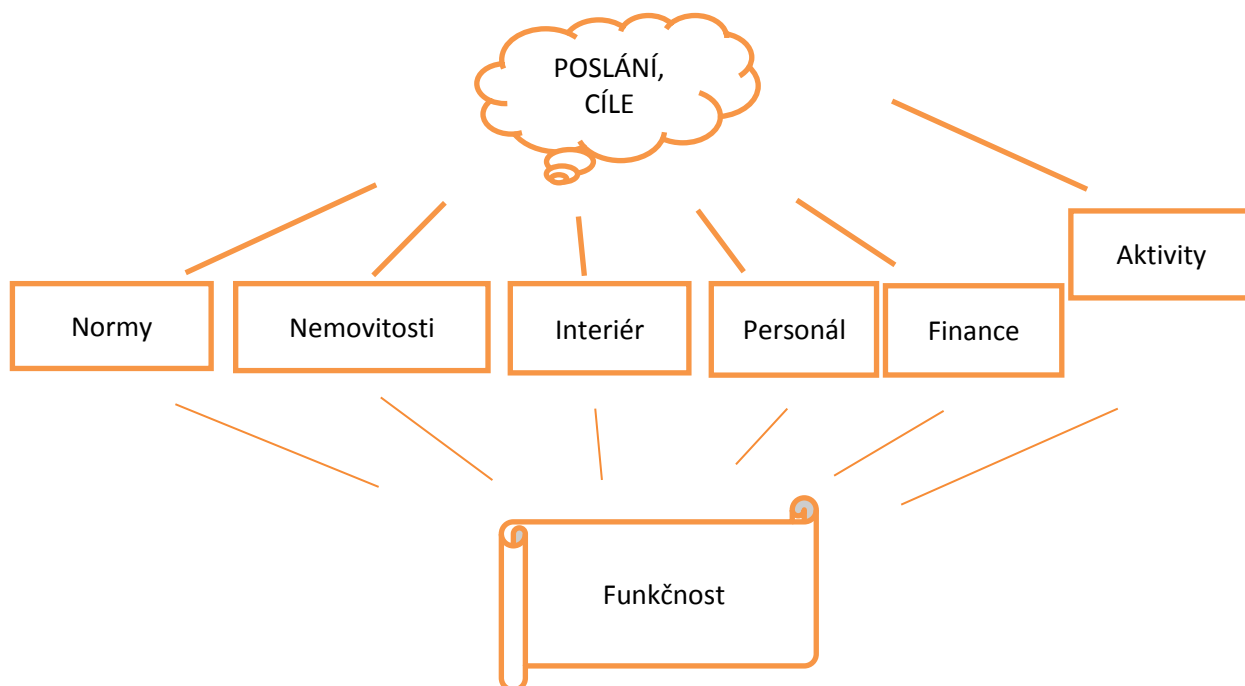
6. Cíl a metodika výzkumné části

6.1. Cíl výzkumné části

V návaznosti na teoretickou část se výzkumná část práce zabývá aplikováním teoretických znalostí do praxe. Cílem výzkumné části je aplikovat obecné znalosti a fakta z části teoretické na konkrétní instituci pro trávení volného času. Institucí pro trávení volného času byl zvolen Dům dětí a mládeže Praha 7, jehož zřizovatelem je hlavní město Praha. Cílem výzkumné části je provést institucionální analýzu na DDM Praha 7 a posoudit, zda DDM plní své poslání, které si definoval a jestli ano, na kolik procent dané poslání dokáže splnit.

6.2. Metodika výzkumné části

Stěžejním bodem výzkumné části a celé diplomové práce je funkcionální analýza instituce Bronislawa Malinowského použitá na Dům dětí a mládeže v Praze 7. Podle něj je uspokojování potřeb realizováno prostřednictvím organizovaných činností, které se sdružují v celé systémy, jinak nazývané instituce. Základem Malinowského funkcionální analýzy je hypotéza, že všechny instituce mají univerzální strukturu. Pro potřeby výzkumu je určeno 6 funkcionálních (institucionálních) oblastí, tj. normy, nemovitost, interiér (vybavení), personál, finance a aktivity. Tyto oblasti můžeme graficky znázornit takto:

Obrázek č. 1, Poslání a funkce dle B. Malinowski, Zdroj: vlastní zpracování

Východiskem činnosti instituce je dobře definované poslání. Jakási soustava cílových hodnot, kvůli kterým instituce vznikla. Na konkrétní poslání je napojeno 6 základních prostředků, bez kterých by chod instituce nebyl možný. Jsou jednak z nehmotné oblasti, tedy normy, předpisy, směrnice. Dále na ně navazují hmotné prostředky, nemovitosti, interiér, vybavení, materiál a oblast uzavírají finanční a personální prostředky. Zda jednotlivé funkcionální oblasti plní správně svoje úkoly ke splnění poslání a cílů instituce, vyjadřuje funkčnost. Funkčnost neboli funkce je reálný odraz toho, na kolik správně si instituce plní své poslání a na kolik procent je funkční. Maximum je 100% a každá instituce by se měla snažit dosahovat maximalizace ve své funkčnosti.

Analýza těchto šesti funkcionálních oblastí DDM v Praze vychází z terénního výzkumu. Informace byly shromažďovány průběžně během let, co sama autorka v DDM pracovala jako externí volnočasový pedagog se specializací na florbal. Kvůli potřebám ředitele a rovněž potřebám diplomové práce si autorka rozšířila úvazek ještě o pedagoga, který má na starost dozor ve volnočasovém klubu K2P. Během těchto návštěv byla možnost vyzpovídat jak interní pracovníky v hlavní budově v Šimáčkově ulici, tak i děti, které klub navštěvují. V rámci výzkumu v terénu byly uplatněny následující techniky sběru dat: pozorování, rozhovory, dotazníkové šetření a studium dokumentů. Pozorování bylo nejčastěji zvolenou a používanou technikou. Autorka takto obešla téměř všechny nemovitosti, které má DDM k dispozici a nahlédla do všech místností, kde se koná výuka.

Jediná nenavštívená nemovitost byla táborová základna Bakov. Zúčastnila se také několika hospitací s panem ředitelem, kdy mohla pozorovat, jak výuka probíhá, jaké techniky používají pedagogové, jaký je jejich přístup k výuce a jak je výuka efektivní na děti. Díky pětihodinovým směnám při hlídání dětí ve volnočasovém klubu mohla také pozorovat chod zařízení hlavní budovy v Šimáčkově ulici. Techniku studia dokumentů autorka použila hlavně u oblasti norem, řádů a směrnic. Proběhlo jedno dotazníkové šetření, kdy autorka využila známostí pedagogů DDM, kteří její dotazník rozdali mezi své žáky. Rozhovory autorka vedla převážně přímo s panem ředitelem, dále s paní zástupkyní, hospodářkou, provozním zaměstnancem a vedoucími kroužků. Přehled použitých technik sběru dat jsou shromážděny do následující tabulky.

Oblasti analýzy	Použitá technika dat
Normy, směrnice, řády, předpisy	Rozhovory, studium dokumentů
Nemovitosti	Pozorování, rozhovory
Interiéry, vybavení, materiál	Pozorování, rozhovory
Personální zajištění	Rozhovory, pozorování, studium dokumentů
Ekonomické předpoklady	Studium dokumentů, rozhovory
Aktivita – zájmové vzdělávání	Studium dokumentů, rozhovory

Tabulka č. 1, Použití techniky sběru dat; Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení DDM je realizováno na základě skutečností zjištěných při terénním výzkumu. Ohodnocení jednotlivých oblastí institucionální analýzy je provedeno dle klasifikace v tabulce níže. Je použito známkování jako ve škole, tedy známkování od jedné do pěti, přičemž jedna je nejlepší a pět nedostatečná. Čím lepší známku tedy oblast získá, tím lepší je její funkce. V závěrečné fázi výzkumu se hodnoty za jednotlivé oblasti zprůměrují a získá se tak výsledné hodnocení celkové funkčnosti instituce. Dosazení procentuálního ohodnocení je zvolen následující postup, kdy známka jedna představuje 100% funkčnosti, dvojka = 75%, trojka = 50%, čtyřka = 25%, pětka = 0% plnění. Zámka se převede na procento a zjistí se, na kolik procent plní DDM své poslání.

Známka	Stav	Slovní ohodnocení
1	Výborný	Příkladný
2	Velmi dobrý	Drobné nedostatky, převaha pozitiv
3	Chvalitebný	Průměrná úroveň
4	Dostatečný	Výrazné nedostatky, převažují negativa
5	nedostatečný	Zásadní nedostatky, které ohrožují funkčnost instituce

Tabulka č. 2, Klasifikační stupnice, Zdroj: vlastní zpracování

7. Dům dětí a mládeže Praha 7

Identifikační údaje

Název zařízení: Dům dětí a mládeže Praha 7

Sídlo: Šimáčkova 1611452, 170 00 Praha 7

Právní forma: příspěvková organizace

IČ: 00064581

Kontakt:

Tel: 220 800 571,

mobil: 602 157 844

Email:svoboda@ddmpraha7.cz

Web: www.ddmpraha7.cz

Facebook: www.facebook.com/ddmpraha7

Youtube: www.youtube.com/user/DDMPraha7TV/feed

Organizace byla zřízena ke dni 1. 1. 1992 Školským úřadem hlavního města Prahy. 1. 1. 2001 se organizace stala příspěvkovou organizací kraje Hlavní město Praha na základě rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a na základě § 1 zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

V roce 1993 byl jmenován ředitelem tohoto zařízení Mgr. Jiří Svoboda, který vede tuto organizaci dodnes. Dům dětí a mládeže měl dříve název Dům pionýrů a mládeže.

Hlavní pracoviště:

Šimáčkova 16, 170 00 Praha 7

Vedlejší pracoviště:

Divadlo Radar - Plk. Sochora 9, Praha 7

Zoo koutek / Vivaristika - Veletržní 33, Praha 7

Keramická dílna - Janovského 27, Praha 7

Milady Horákové 56, Praha 7, 1. patro

Havanská 15, Praha 7

Tusarova 53, Praha 7

Táborová základna - Bakov nad Jizerou

DDM Praha 7 je školské zařízení pro zájmové vzdělávání podle § 118 Zákona číslo 561/2004 Sb. V souladu s uvedeným zákonem poskytuje pro účastníky naplnění volného času zájmovým vzděláváním ve více oblastech, dle §4 Vyhlášky č. 74/2005 o zájmovém vzdělávání. Zajišťuje výchovné, vzdělávací, zájmové, tematické a rekreační akce, osvětovou činnost pro žáky, studenty, pedagogické pracovníky a popřípadě i další osoby. Podílí se rovněž na další péči o nadané děti, žáky a studenty a ve spolupráci se školami organizuje také soutěže MŠMT dětí a mládeže. Poslání a činnost DDM je dána Vyhláškou MŠMT ČR číslo 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání a zřizovací listinou DDM.

DDM rozvíjí své zájmové vzdělání především se zaměřením na tanec, sport a přírodovědu, dále na dramatickou a výtvarnou výchovu a také turistiku

DDM motivuje a podporuje děti, mládež a dospělé k smysluplnému využívání volného času rozmanitou nabídkou aktivit a činností zaměřených na stále se měnící potřeby a přání účastníků zájmového vzdělávání. Ty se stále mění podle potřeb a přání účastníků zájmového vzdělávání. Tyto činnosti zajišťuje prostřednictvím svých pracovníků včetně externích pracovníků. DDM poskytuje zájmové vzdělávání v budově hlavního pracoviště a prostorách vedlejších pracovišť.

DDM spolupracuje jak se základními školami na Praze 7, kam spadá například ZŠ Korunovační, ZŠ Tusarova, nebo ZŠ F. Křížka, ale i s jinými městskými částmi. Dům dětí a mládeže Praha 7 má své kroužky na Praze 3, 4, 5, 9.

7.1. Poslání a cíle organizace

7.1.1. Poslání organizace

Posláním je vytvářet podmínky pro trvalé uspokojování potřeb dětí, mládeže i dalších klientů při realizaci jejich aktivit ve volném čase. Motivovat, podporovat a vést děti, mládež a dospělé k rozvoji osobnosti zejména smysluplným využitím volného času a to širokou nabídkou aktivit v bezpečném prostředí s profesionálním týmem pedagogických pracovníků a externích odborníků.

7.1.2. Cíle organizace

Obečné:

- naplňovat volný čas účastníků zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti,
- rozvoj osobnosti člověka, jeho poznávací a sociální způsobilosti, mravních a duchovních hodnot pro osobní a občanský život,
- připravovat účastníky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, schopné uplatňovat své práva a plnit své povinnosti,
- učit účastníky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný,
- získání všeobecného a odborného vzdělání,
- pochopení a uplatňování zásady demokracie právního státu, základních lidských práv a svobod společně s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,
- pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti, respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě člověka,
- pomáhat účastníkům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci,
- poznávání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, chápání a osvojování zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním i mezinárodním měřítku,
- podporovat aktivní přístup účastníků ke kultuře a kulturním hodnotám a k jejich rozvíjení.

Konkrétní:

- zavedení nových prvků a přitažlivějších forem práce pro žáky a mládež
- vytvoření prostoru pro spontánní činnost
- vytvářet příjemnou atmosféru a přátelské prostředí
- prevence negativních jevů
- vytváření návyků pro účelné naplňování volného času i pro budoucí život

- rozvíjení klíčových kompetencí
- péče o talentované žáky a mládež
- příspěvní k formování osobnosti od předškolního věku až do dospělosti
- vytvoření týmů pedagogů a odborníků pro volný čas, kteří znají různorodé formy práce a na základě svých tvořivých vlastností je nadále rozvíjejí
- stát se centrem společenského dění
- zkvalitňovat odbornost a pedagogický přístup všech pedagogů dalším vzděláváním
- zachování výše příspěvků na úhradu nákladů za činnost ze strany účastníků tak, aby účast na zájmovém vzdělávání nebyla limitována sociálními možnostmi účastníků
- rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, pro výkon povolání nebo pracovní činnosti
- získávání informací a učení se v průběhu celého života
- získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví
- vycházet ze zásad zdravého životního stylu

7.1.3. Klíčové kompetence DDM

Kompetence, ke kterým se snaží přivést pedagogové a externisté DDM děti a mládež, které navštěvují toto zařízení. A současně vlastnosti, za které by byli rádi, aby je pojaly za vlastní a samozřejmé ve svých životech.

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální, personální
- kompetence občanské, činnostní a pracovní
- kompetence k naplnění volného času
- kompetence k objevování

- kompetence k myšlení a uvažování
- kompetence kooperativní
- kompetence k práci, k podnikavosti
- kompetence adaptační

7.2. Institucionální analýza DDM Praha 7

7.2.1. Normy, zásady, řády, směrnice

Základním dokumentem pro fungování příspěvkové organizace je zřizovací listina. Tato zřizovací listina byla vydána na základě usnesení zastupitelstva Hlavního města Prahy ze dne 17. 2. 2011 a účinností od 1. 4. 2011. Závěrečné ustanovení obsahuje informace o tom, že se ruší zřizovací listina, kterou schválila Rada hlavního města Prahy 27. 3. 2001. Je zde také zmínka o změně zřizovací listiny, která proběhla v roce 2014 a nabyla účinnosti 1. 3. 2014 respektive 1. 9. 2014 a to na základě usnesení Zastupitelstva hlavního města Prahy. Tento dokument stanovuje, že statutárním orgánem organizace je ředitel, kterého jmenuje a odvolává Rada hlavního města Prahy. Vymezuje hlavní účel činnosti organizace, vymezuje majetkové podmínky, doplňkové činnosti organizace a kdo zajišťuje kontrolu. Organizace je zřízena na dobu neurčitou.

Nejdůležitějším dokumentem, ze kterého vychází činnost DDM, je školní vzdělávací program (ŠVP). Tento dokument realizuje ředitel organizace na základě povinnosti, která vyplývá ze školského zákona. Školní vzdělávací program obsahuje stručnou charakteristiku DDM a jeho jednotlivých středisek. Dále pojednává o obsahu a formách zájmového vzdělávání. Školní vzdělávací program seznamuje s programem zájmového vzdělávání a jednotlivými výstupy. Rozděluje činnost na příležitostnou výchovnou a pravidelnou výchovnou, zájmovou a vzdělávací činnost. Přičemž příležitostná činnost je brána prostřednictvím jednorázových akcí, kterými jsou zábavná soutěžní odpoledne, soustředění, vystoupení, turnaje, utkání a soutěže, přednášky, besedy, nepravidelná činnost s dětmi a jejich rodiči a podobně. Osou zájmového vzdělávání DDM Praha 7 je především ale pravidelná činnost v zájmových útvarech, jímž jsou zejména kroužky a soubory. Získávání stupně vědomostí, dovedností a návyků v konkrétních

zájmových útvech je koncipováno v ročních plánech práce zájmových útvarů. Další z činností, které DDM vykonává, je táborová činnost, kde se pořádají kempy jak pro děti s vyhraněnými, tak s dosud nevyhraněnými zájmy. Spontánní činnost, kterou děti a mládež mohou v rámci DDM vykonávat, představuje hlavně volnočasový klub druhé patro (K2P) a posilovna. Tyto dva subjekty jsou jim v odpoledních hodinách volně k dispozici. Předposledním zájmem DDM je organizace soutěží ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), kdy ve spolupráci s místními školami a Asociací školních sportovních klubů (AŠSK) vytvářejí prostor pro soutěže, kde je možná konfrontace mezi žáky jak na poli dovedností, tak vědomostí. Posledním z bodů zájmů, které obsahuje školní vzdělávací program, je individuální práce rozvíjející talent dětí, žáků a studentů. Pod vedením zkušených odborníků děti prohlubují své dovednosti a znalosti několikrát týdně. Co je možné tomuto školnímu vzdělávacímu programu vytknout, je malá zmínka o zabezpečení chodu z pohledu personálního, ekonomického a materiálního. Těchto okruhů se dotýká jeden odstavec, ale nejedná se o žádný bližší popis dané situace. Je to pouze zběžné seznámení s danou situací v jednotlivých odvětvích. Celý dokument pak uzavírají podmínky pro bezpečnost práce a ochrany zdraví.

Na Školní vzdělávací program navazuje vnitřní řád. Vnitřní řád je vydán na základě zákona č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a vyhlášky č. 74/2005, o zájmovém vzdělávání. Vnitřní řád vymezuje povinnosti a práva všech účastníků i návštěvníků zájmových aktivit, pedagogických a externích pracovníků. Zaměstnanci DDM jsou seznámeni s vnitřním řádem při podpisu smlouvy. Vnitřní řád musí být zveřejněn na viditelném místě v budově, je přílohou organizačního řádu DDM a součástí deníku činnosti každého vedoucího kroužku. Také je zveřejněn na internetových stránkách DDM, takže se s ním může veřejnost lépe a do detailu seznámit i z domova.

Dalším důležitým dokumentem je organizační řád. Podává informace o účelu a předmětu činnosti DDM, jsou v něm uvedeny náležitosti k tomu, jak postupovat, aby se někdo stal ředitelem, zástupcem ředitele, zaměstnancem DDM. Jejich povinnosti vyplývající z organizačního schématu a jsou zde zmíněny i činnosti administrativního a správního charakteru.

Na základě organizačního řádu je činnost DDM každoročně rozpracována v celoročním plánu činnosti. Plán musí být vypracován do 15. dne měsíce září příslušného školního roku. Navržený plán musí být nejprve projednán pedagogickou radou domu dětí. Veškeré plány jsou nedílnou součástí řízení DDM. Plán činnosti, který jsem měla k dispozici, na školní rok 2016/2017, obsahuje plán činnosti v průběhu školního roku, hlavní úkoly a cíle. Zahrnuje například požadavek na udržení počtu účastníků zájmového vzdělávání, počítá s mírným nárůstem v oblasti sportovních zájmových útvarů a zvýšení návštěvnosti v zařízeních prostřednictvím jednak solidních výstupů z pedagogické činnosti, ale i účinnou propagací. Jedním z cílů je podpořit práci s předškolními dětmi v Centru předškolních dětí (CPD), s tím že s nimi bude navázána spolupráce v rámci dalších kroužků. Dále byla činnost rozdělena na pravidelné, příležitostné akce, účasti na celopražských projektech, soutěže MŠMT a POPRASK, spontánní aktivity, tábory, pobytové akce, práce s talenty, práce s handicapovanou mládeží, personálním zabezpečení, vzdělávání a doplňkovou činností. Všem těmto bodům se dokument věnuje a popisuje je.

Každý vedoucí kroužku má povinnost vyplňovat deník činnosti pro každý příslušný školní rok. Ten uvádí jméno vedoucího, den a čas schůzek kroužku, seznam zapsaných členů, celoroční plán práce a výkaz práce. Deník podléhá pravidelné kontrole zástupkyně ředitele DDM. Ta kontroluje, zda sedí všechna data s údaji, která jsou v interním systému „domeček“, který obsahuje veškeré členy DDM.

Mezi další směrnice a předpisy, které DDM má zpracované patří platový řád, finanční kontrola, směrnice o FKSP, směrnice pro poskytování cestovních náhrad nebo například směrnice o úplatě za zájmové vzdělávání. Tyto dokumenty je schopen na požádání vydat buď pan ředitel, nebo paní hospodářka, kteří jsou s nimi dokonale seznámeni. Zároveň zodpovídají za jejich legislativní, časovou a formální správnost.

Interní směrnice, kterými se řídí činnost DDM, jsou rozmístěny po budově a všichni zaměstnanci jsou povinni se s nimi seznámit, zahrnují:

1. Provozní řády - V každé místnosti DDM sloužící pro výkon volnočasových aktivit je dostupný řád, který stanoví povinnosti a zásady chování účastníků a vedoucích

pracovníků jednotlivých kroužků konaných v dané místnosti. Tyto řady jsou popsány velice podrobně.

2. Bezpečnost při činnostech s dětmi - Uvádí základní pravidla, která musí být dodržována při činnostech v místnosti, na hřišti a v tělocvičně, při soutěžích a závodech, při aktivitách v přírodě, koupání, při práci s nástroji a náradím a při přesunu dětí a kolektivů. Znalost pedagogických pracovníků tohoto dokumentu je z hlediska dodržování bezpečnosti dětí při aktivitách nezbytná.

3. Všeobecný požární řád a požární evakuační plán - Všichni zaměstnanci s ním musí být obeznámeni. Stanovuje povinnosti vedoucích pracovníků ohledně dodržování bezpečnostních předpisů. Uvádí způsob a místo ohlášení požáru a obsahuje grafický evakuační plán kombinovaný s požárními poplachovými směrnicemi.

4. Traumatologický plán - Plán obsahuje hlavní zásady první pomoci (poskytnutí první pomoci při šoku, při úrazu elektrickým proudem, při popálení a opaření, při zlomeninách).

Všechny tyto směrnice jsou umístěny v budovách a v místnostech, kam náleží. Ovšem ne vždy se nachází na dosti viditelném místě a je nutné je cíleně hledat. Například v chodbě v hlavní budově DDM v Šimáčkové ulici je požární řád s grafickým evakuačním plánem umístěn na nástěnce, která se nachází až na konci chodby z boku. Je obtížné si ji všimnout i pro toho, kdo to v budově zná. DDM nemá žádnou recepci, nemá žádné konkrétní místo, kde by bylo možné získat informace. Řešením by mohlo být instalovat nástěnku přímo proti vchodovým dveřím do DDM, kde je místnost určená pro čekání na kroužky se stolečky a židlemi a návštěvníci by tak měli možnost si tyto dokumenty pročíst a prozkoumat. Ověření znalostí zaměstnanců o dostatečném seznámení se s interními předpisy probíhá formou testů ze zmíněných dokumentů každý rok před zahájením nového školního roku. Musí ho absolvovat všichni, včetně externích pracovníků.

V tabulce, která následuje, jsem hodnotila zpracování norem, směrnic, zásad a řádů a také to, jakým způsobem jsou i ostatní zaměstnanci informováni o případných novinkách nebo změnách v této problematice.

Prvek hodnocení norem, zásad, směrníc	Známka (hodnocení jako ve škole)
Povinně vypracované dokumenty – ŠVP, vnitřní řád, celoroční plán činnosti (kvalita zpracování – formulace, obsah, pečlivost)	3
Míra, do jaké se řídí DDM Školním vzdělávacím programem (ŠVP)	1
Deníky činností (kontrola a jejich pravidelné vyplňování)	2
Ostatní interní směrnice – požární, traumatologický, provozní, bezpečnost při činnostech s dětmi – formulace, obsah, pečlivost)	2
Míra, do jaké se řídí DDM ostatními interními směrnice	1
Ostatní předpisy a směrnice – množství, podrobnosti, zpracování	3
Míra, do jaké se řídí vedoucí pracovníci všemi normami	1
Míra, do jaké se řídí ostatní zaměstnanci všemi normami	2
Celkové hodnocení norem, zásad a směrníc	1,88

Tabulka č. 3 – Hodnocení norem, zásad a směrníc; Zdroj: vlastní zpracování

7.2.2. Ekonomické předpoklady

DDM je příspěvkovou organizací, která byla založena prostřednictvím zakládací listiny. Dům dětí a mládeže na Praze 7 funguje na základě vícezdrojového financování, kdy základní zdroje financování jsou následující:

- Státní rozpočet
- Příspěvek zřizovatele
- Vlastní zdroje z hlavní činnosti (úplaty účastníků)
- Granty a projekty
- Finanční a sponzorské dary
- Vlastní zdroje z doplňkové činnosti (pronájmy prostor)

Na základě smlouvy o výpůjčce se Základní uměleckou školou (ZUŠ), kterou zřizuje Hlavní město Praha a vlastní budovu v Šimáčkově ulici, tak DDM Praha 7 využívá jedno patro této budovy ZUŠ a podílí se na provozu a energiích a je osvobozeno od placení nájmu. Budova v ulici Šimáčkova je hlavním sídlem DDM, kde sídlí ředitel, hospodářka, zástupkyně ředitele. Nachází se zde také posilovna, tělocvična, zrcadlový sál, infra sauna a v dopoledních hodinách je provozováno centrum pro předškolní děti (CPD) a v hodinách odpoledních volnočasový klub K2P, který mohou navštěvovat děti od 6 – 26 let v odpoledním vymezeném čase mezi druhou a sedmou hodinou. Dětem a mládeži je tam k dispozici počítačová místnost a dvě herny, kde mohou najít různé aktivity. Od počítačových her Playstation, přes Nintendo, stolní fotbal, kulečnick, až po Xbox nebo vzdušný hokej.

Ostatní budovy, které DDM využívá pro svoji činnost, jsou v pronájmu. Divadlo RADAR, které se nachází v ulici Pplk. Sochora, pronajímá československá církev husitská, táborovou základnu Bakov pronajímá město Bakov nad Jizerou, přičemž se jedná pouze o pronájem pozemku. Chatky, buňky a další zázemí už patří DDM. Domy využívané DDM v ulicích Janovského, Tusarova, Havanská, Milady Horákové, Veletržní, jsou v pronájmu od městské části Praha 7.

Jak bylo zmíněno, provoz DDM je zajišťován z více druhů financování, mezi které patří dotace na provoz od zřizovatele, kterým je Hlavní město Praha. Příspěvek na mzdy a pokrytí této položky zabezpečuje ve velké míře Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Netýká se to ovšem mezd pro pedagogy v centru předškolních dětí, kde se zatím nejedná o žáky školou povinné a tedy příspěvek na ně nelze využít. Mzdovou položku v tomto případě financuje Magistrát hlavního města Prahy, kdy každoročně přispívá

zhruba 500 000,- Kč. Dále se ve financování DDM objevují sponzorské dary, dotace na kulturní akce pořádané DDM, příspěvky (vstupné, zápisné) od členů zájmových útvarů a také je nutné zahrnout doplňkovou činnost.

Z příspěvků od zřizovatele jsou hrazeny náklady spojené s provozem organizace. Nejvíce peněžních prostředků vydává organizace za služby, konkrétně za pronájem prostor potřebných pro konání kroužků. Jedná se o částce kolem dvou milionů. Významnou nákladovou položku také činí spotřeba energie a spotřeba materiálu.

Příspěvek na mzdy získává DDM od MŠMT. Výše příspěvku je závislá mj. na počtu žáků a studentů, kteří navštěvují zájmové útvary. Jedná se tedy o osoby ve věku od 6 do 18 let. Mladší nebo starší jedinci se nezapočítávají, respektive se na ně nebere zřetel při stanovování výše příspěvku. Porovnáním příspěvku v roce 2015, kdy byl poskytnutý ve výši 5 238 000,- Kč, s rokem 2014, kdy byla částka ve výši 4 472 000,- Kč, je patrné, že zájem o aktivity v DDM stoupá.

Další finanční zdroje pro DDM se získávají od sponzorů. Jsou to neúčelové sponzorské dary, které jsou využity na podporu práce s dětmi a mládeží. Ve většině případů se jedná o sponzorský dar od rodiče dětí, které navštěvují kroužek DDM, případně pomáhá příspěvkem firma takto spojená s DDM. Vyskytují se také případy, kdy podnikatelské subjekty přispějí organizaci jinak než peněženě. Například poskytnutím výrobků, nebo služeb zdarma. DDM v této formě financování se nijak neangažuje a aktivně nevyhledává sponzory, dle slov pana ředitele.

Organizace podala v roce 2016 několik žádostí o granty s návrhy různých projektů. Praha 7 udělila dotaci tanečnímu souboru Silueta, kde dotace byla udělena s cílem podpory sportovní činnosti DDM. Požadovaná dotace na dopravu na soutěže v České republice a do zahraničí včetně zajištění ubytování, sportovního oblečení, kostýmy a dalších nákladů související s výjezdy činila 500 000,- Kč. Dotace byla udělena ve výši 415 000,-. DDM v dotačním řízení na rok 2016 nedostal od městské části Praha 7 žádné další finance. Dle sdělení pana ředitele, DDM mnoho projektů s žádostí o dotace na Prahu 7 neposílá z důvodu malých částek, které tato městská část může poskytnout. Mnohem zajímavější

granty jsou možné získat od Magistrátu hlavního města Prahy (MHMP). Na rok 2016 DDM zpracovalo a poslalo s žádostí o grant čtrnáct projektů. Z celkového počtu nedostalo příspěvek devět z nich. Zbylé projekty byly tyto:

Název projektu	Požadovaná částka	Přidělená částka
K2P (Klub druhé patro)	90 000,-	70 000,-
Letní tábory	151 200,-	151 200,-
My máme talent	55 000,-	22 500,-
Příměstské tábory na Pha 7	24 000,-	24 000,-
Soutěže pro nadané děti, žáky a studenty	59 000,-	59 000,-
Celkem		326 700,-

Tabulka č. 4, Granty od MHMP, Zdroj: vlastní zpracování

DDM každoročně z magistrátu získává podobnou částku. Roky před tím čerpala tyto částky:

Rok	Přidělená částka
2016	326 700,-
2015	356 900,-
2014	380 280,-
2013	342 812,-
2012	440 580,-
2011	465 000,-
2010	540 000,-

Tabulka č. 5, Roční přehled čerpání grantů z MHMP, Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj přidělování grantů prodělal velké změny. Především co se týká počtu projektů. V minulých letech se jich posílalo méně a velmi detailně zpracované. Úspěšnost přidělení částky byla daleko větší. V současné době se počty projektů zasílaných na MHMP zvyšuje a jednotlivé organizace se snaží zvyšovat úspěšnost udělení dotace právě posíláním co největšího množství projektů. Pravidlo „méně znamená více“ se můžeme

uvést na příkladu, kdy v roce 2010 bylo posláno pouze osm projektů. Disponibilní částkou 540 000,-- Kč bylo možné pokrýt všechny projekty.

Na financování organizace se podílí účastníci pravidelné zájmové činnosti prostřednictvím členských příspěvků. Výše těchto příspěvků činila za školní rok 2015/2016 6 000 000,-Kč. Tato částka ovšem neobsahuje pouze členské příspěvky, ale i příspěvky od dětí na tábory a soustředění, vstupné do divadla Radar (tato částka se letos vyšplhala na 150000,-Kč). Výše kurzovního se stanovuje kalkulací nákladů s ohledem na materiál, provoz, například energie nebo teplo, pokud je potřeba, financování dopravy, nebo různé kauce k možnosti účastnit se soutěží v daném zájmovém útvaru. DDM nemá stanovenou minimální částku zápisného na člena, avšak provádí kalkulaci, kde bere v potaz příspěvek od zřizovatele a svědomitě určuje částku takovou, aby i děti ze sociálně slabší rodiny si mohly dovolit chodit na vybraný kroužek. Praha nepatří mezi města, kde by byla vysoká nezaměstnanost, nebo kupní síla nějak podprůměrná, přesto se snaží vyjít stanovováním ceny svým zájemcům vstříc a mnohdy je částka spíše symbolická s ohledem na reálné náklady, které rozhodně nepokrývají veškeré výdaje.

Pokud si vezmeme některé realizované kroužky, může se stát, že se v jednom pololetí nenaplní kroužek na požadovanou minimální kapacitu. V tomto případě se buď kroužek nevypíše, nebo se přejde k více častému jevu, že se kurzovní u jiného, více naplněného kroužku použije na provoz a realizaci méně obsazeného. Dle slov ředitele DDM se snaží tato organizace přes stálé zvyšování cen udržet kurzovní s minimálním navýšením. Ceny kroužků se také odvíjí od místa, kde se kroužek odehrává. Pokud se kroužek odehrává v tělocvičně v budově v Šimáčkově ulici, tak je samozřejmě nájemné odlišné, než když se platí pronájem tělocvičny komerčnímu provozovateli. Je to hodně případ od případu a záleží na smlouvě, kterou má s provozovatelem DDM uzavřenou.

Příkladem je kroužek florbalu. Za tento kroužek dětí ve věku mezi devíti až dvanácti lety zaplatí částku 1100,-- Kč, pokud trénink probíhá jednou týdně v areálu Hamr v Braníku. Ta samá věková kategorie, která trénuje stejně dlouhý časový úsek, hodinu a půl, ale prostor má pronajatý v ZŠ Ohradní, zaplatí pouze částku 400,-- Kč. To už je rozdíl. Samozřejmě jsou v nabídce DDM kroužky individuální a tedy i dražší, například kytarová příprava, kde se za půl roku kalkuluje s částkou 2 600,-- Kč. Levnější kroužky se pořídí v řádech stovek korun, příkladem může být stolní tenis s půlročním příspěvkem 225,-- Kč.

DDM získává výnosy z doplňkové činnosti, které má schválené od zřizovatele a které jsou uvedeny ve zřizovací listině příspěvkové organizace. Jedná se o pronájem svěřených nebytových prostor. Tato situace nastává tehdy, pokud zrovna tyto prostory nepoužívá samo DDM, tak je nabídne veřejnosti. Dále provozování tělovýchovných zařízení, hostinská činnost, organizování výchovně vzdělávacích akcí, reklamní činnost, obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy a koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej. Velmi často je použita doplňková činnost tzv. pronájem inventáře. Jde například o situaci, kdy děti chodí do volnočasového klubu K2P a za minimální částku 5,-Kč si pronajímají počítač, na kterém mohou pracovat. To samé splňuje například dopravní hřiště, které se pronajímá jiným organizacím, nebo školám, pokud není využito DDM. Všechny tyto doplňkové činnosti organizace se mohou vykonávat za předpokladu, že nenaruší plnění hlavního účelu organizace.

V následující tabulce je vidět vyúčtování hospodaření za období 12/2015. Pan ředitel byl tak laskavý a poskytl mi k nahlédnutí tento materiál. Veškerá čísla jsou uvedena v tis. Kč. Zkratky:

MRZ = mimo rozpočtové zdroje, tedy vlastní výnosy.

HČ = hospodářská činnost,

DČ = doplňková činnost.

Rozpis výnosů:

-----	Stát	Zřizovatel	MRZ	Celkem HČ	DČ
Přijaté dotace	8721.88	3395.20	0.00	12117.08	Xxx
VZ (tržby, potr., ost.)	Xxx	Xxx	6008.98	6008.98	382.30
Čerpání fondů	Xxx	Xxx	188.69	188.69	Xxx
Jiné výnosy	Xxx	Xxx	0.00	0.00	0.00
Výnosy celkem	8721.88	3395.20	6197.67	18314.75	382.30

Tabulka č. 6, Vyúčtování hospodaření – výnosy rok 2015, Zdroj: vlastní zpracování

Rozpis nákladů:

-----	Stát	Zřizovatel	MRZ	Celkem HČ	DČ
Materiál, z toho	287.96	79.63	895.98	1263.57	7.63
Učebnice	0.00	0.00	0.00	0.00	
Účební pomůcky	13.41	0.00	0.00	13.41	
Potraviny	0.00	0.00	284.48	284.48	0.00
Energie, z toho	0.00	52.93	793.72	846.65	69.13
Elektrina	0.00	14.89	335.29	350.18	16.68
Plyn	0.00	0.00	18.66	18.66	0.0
Vodné	0.00	0.00	42.38	42.38	13.26
Teplo	0.00	38.03	397.40	435.43	39.19
Zboží	0.00	0.00	0.00	0.00	47.59
Opravy a údržba	0.00	0.00	807.00	807.00	2.85
Cestovné	0.00	0.00	31.06	31.06	0.00
Ostatní služby	57.68	2070.85	2561.24	4689.76	19.83
Mzdové náklady	6283.65	840.70	533.95	7658.29	131.91
Sociální pojištění	1989.80	231.38	54.52	2275.70	23.13
Sociální náklady	53.04	7.43	1.17	61.65	0.68
Odpisy	0.00	68.21	0.00	68.21	0.00
DDNM, DDHM	49.75	20.08	156.70	226.53	0.00
Ostatní náklady	0.00	24.00	401.83	425.83	2.67
Daň z příjmu	Xxx	Xxx	0.28	0.28	0.00
Náklady celkem	8721.88	3395.20	6237.46	18354.54	305.42
Hospodářský výsledek	0.00	0.00	-39.79	-39.79	76.87

Tabulka č. 7, Vyúčtování hospodaření – náklady rok 2015, Zdroj: vlastní zpracování

Po konzultaci této tabulky s panem ředitelem mi bylo sděleno, že nulový hospodářský výsledek u státu a zřizovatele je z důvodu vrácení přebytku peněz, pokud by se tak stalo. Organizace se proto vždy v těchto položkách snaží skončit na nule. U mimo

rozpočtových zdrojů skončil výsledek hospodaření v mínusu téměř čtyřicet tisíc. A ta samá částka byla i u celkové hospodářské činnosti. Tento deficit vyvažuje doplňková činnost, kde v roce 2015 byl výsledek plus 76 870,-. Celkově tedy DDM za rok 2015 skončila v mínusu 2 710,-Kč. Tato tabulka je velmi zajímavá. Při zhlédnutí čísel například u mzdových nákladů a dalších položek, kdy částky, kterých dosahuje, opravdu nejsou zanedbatelné. Co se týče fondů, tak pan ředitel označil investiční fond za nejjednodušší, protože veškeré odpisy hradí zřizovatel. Tento fond označil za velmi užitečný. Například pokud si z něj koupíte auto, odpisy Vám hradí zřizovatel, tak po skončení odpisů můžete svůj vůz vyměnit opět za nový, vzhledem k tomu, že peníze se Vám tam zpátky, díky zřizovatelově plnění, opět dostanou. Fond odměn a rezervní fond se využívá v případě, že výsledek hospodaření skončí v kladných číslech.

Hodnocení ekonomických předpokladů	
Prvek hodnocení	Známka (hodnocení jako ve škole)
Hospodaření DDM podle zákonů	1
Nakládání s příspěvky od zřizovatele na provoz organizace	1
Získávání finančních prostředků od sponzorů	4
Získávání finančních prostředků z grantů a dotací	3
Hospodářský výsledek	2
Celkové hodnocení ekonomických předpokladů	2,2

Tabulka č. 8, Hodnocení ekonomický předpokladů, Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka ekonomických předpokladů vypovídá o průměrném hospodaření v DDM. Nejvíce rezerv má DDM v získávání finančních prostředků od sponzorů. Aktuálně jsou pouze pasivními čekateli na případný sponzoring. Žádné kroky k získání sponzorů DDM nepodniká a ani výhledově to v plánu pan ředitel nemá. Zisk peněz z grantů a dotací je na průměrné známce proto, že přístup k zisku zvýšení peněz z grantů také není úplně optimální. Samozřejmě projekty na získání grantů a dotací DDM posílá, ale například o granty a dotace z Prahy 7 se vůbec nezajímá. Pan ředitel tvrdí, že městská část Praha 7 je část chudá a pokud už vypisuje nějaké granty, tak to jsou zanedbatelné částky. Podobný

postoj má k získávání grantů z fondů EU. Po zmínění této možnosti ji pan ředitel okamžitě zavrhl jako nereálné na získání nějakých peněz a jako ztrátu času. Jediné granty a dotace, které tedy v plném rozsahu DDM využívá, jsou ty od zřizovatele, tedy od magistrátu hlavního města Prahy. Záporný výsledek hospodaření se bezpodmínečně musel také projevit v hodnocení. Ovšem vzhledem k tomu, že jde pouze o necelé tři tisíce, tak byla známka snížena pouze o jeden stupeň.

7.2.3. Nemovitosti, interiér

Adresa DDM Šimáčkova je v objektu, který se nachází kousek od Veletržního paláce na Praze 7 a pro veřejnost z této městské části velmi dobře dostupný. Nedaleko se nachází tramvajová zastávka, z které je to jen jednu zastávku na Strossmayerovo náměstí, kde se střetávají veškeré tramvajové linky, které projíždějí Prahou 7.

Budova je čtyřpatrová. V prvním, třetím a čtvrtém patře sídlí Základní umělecká škola, která se společně s DDM o objekt stará. Oba subjekty mají celou budovu ve výpůjčce. Druhé patro je obsazeno kanceláří pro ředitele DDM, zástupkyni ředitele, hospodářkou a dále místností pro pedagogy s možností přípravy na své kroužky. Dále je zde počítačová učebna, herna 1 a herna 2. Tyto poslední tři jmenované místnosti slouží primárně k účelům volnočasového klubu K2P, který tam každý den v odpoledních hodinách probíhá. Dále je tam místnost pro CPD, tedy pro centrum pro předškoláky, kteří tam jsou každé všední dopoledne, dále zrcadlový sál, který v dopoledních hodinách používá také CPD a v odpoledních bud' šermíři, nebo různé taneční kroužky.

V suterénu budovy se nachází tělocvična, která je možná využít pro různé sportovní aktivity - florbal, volejbal, badminton i gymnastiku. Vybavená je také věcmi pro CPD, tedy různými prolézačkami, šlapadly a odrážedly a to pro případ venkovní nepřízně počasí. V takovém případě CPD navštěvuje tělocvičnu. Tělocvična má základní vybavení. Navíc se zde nachází infračervená sauna, stůl na stolní tenis. Tělocvična se v pozdějších večerních hodinách, kdy kroužky DDM nejsou, pronajímá soukromým subjektům. Častými návštěvníky jsou osoby, které se například připravují ke zkouškám na FTVS a potřebují někde trénovat, nebo jsou to taneční páry. V suterénních prostorách se také nacházejí místnosti s vybavením pro externí kroužky. Jsou zde uskladněny zásoby míčků, rozlišovací trička i třeba kužely.

Venkovní část budovy se nijak neliší od jiných školních budov, ale uvnitř budovy je znát, že se o ni někdo pečlivě stará a snaží se, aby se tam lidé cítili dobře. Minulý rok, bylo DDM nově vymalováno. V současné době probíhá rekonstrukce vstupu do budovy a přízemí. Objekt má rovněž velkou výhodu, že je situován blízko parku Stromovka. Některé sportovní kluby využívají možnost pronajmout si v budově šatnu a zájmovou činnost provádět v parku. Blízkost parku využívá ve svých činnostech i CPD, kam většinou směřují jejich procházky.

Obrázek č. 2, Hlavní budova DDM P7, Zdroj: www.ddmpraha7.cz

Další objekt, který už je pronajatý od československé církve husitské, je divadlo Radar. Založila ho Radka Tesárková, která stojí v čele souboru dodnes. Za tu dobu si soubor našel své jasné místo v kulturním kontextu nejen městské části Praha 7, kde na scéně divadla Radar pravidelně působí, ale také hlavního města Prahy a ve své kategorii mladých souborů celé České republiky.

Předmětem jeho činnosti je především dramatická výchova a v přímé návaznosti na ní dětské divadlo jako svébytný umělecký obor. Na vedení souboru spolupracuje patnáct pedagogických a uměleckých pracovníků, většinou absolventů a studentů vysokých a uměleckých škol (DAMU, Státní konzervatoř, PFUK, FFUK), kteří prostřednictvím tvořivé dramatiky usilují o optimální rozvoj dětské osobnosti. Dramatická výchova vede děti nejen k umělecké činnosti, ale také k samostatnému uvažování a dovednosti svůj názor na úrovni formulovat, k demokracii, k přirozenému vystupování na veřejnosti. Učí děti kultuře řeči a pohybu, vede je k vytvoření správného žebříčku kulturních a etických hodnot. V pedagogickém programu nechybí ani hudební, literární, výtvarná, pohybová a hlasová výchova, umělecký přednes či strukturální drama.

Divadlo Radar spravuje Dům dětí a mládeže Prahy 7 a divadelní sál se nalézá v podzemních prostorách samostatně přístupných ze strany pravého křídla objektu. Divák se po schodech dostane nejprve do prvního suterénu, kde je místnost s pokladnou (místnost může být využívána i jako zkušebna nebo divadelní kavárna). Odtud se po dalších schodech dostaneme do druhého suterénu - předsálí s malou šatnou. Třemi dvoukřídlými dveřmi lze vejít do divadelního sálu s vyvýšeným jevištěm. Jednoduchý, původně funkcionalistický podélný sál, je obehnaný ze tří stran balkónem. Zázemí pro herce je přístupné z předsálí divadla.

Tento objekt se nachází kousek od Strossmayerova náměstí, v blízkosti metra Vltavská a je velmi dobře dostupný pro všechny zájemce.

Obrázek č. 3, Divadlo Radar, Zdroj: www.ddmpraha7.cz

Ve Veletržní ulici se nachází další z nemovitostí, které má DDM v nájmu a kde provozuje zoo koutek. Zájmová činnost je zaměřena na akvaristiku, teraristiku a vivaristiku. Děti sem chodí a učí se pracovat s různými zvířátky, starat se o ně, krmit je. Opět je objekt velmi dobře dostupný, nachází se kousek od tramvajové zastávky Veletržní palác a je tedy také v blízkosti hlavní budovy DDM v Šimáčkové ulici.

Obrázek č. 4, Zoo koutek, Zdroj: www.ddmpraha7.cz

Keramická dílna, místo pro kreativní rozvoj dětí, je hojně navštěvovaná a nachází se v ulici Janovského. Jedná se o přízemní prostor v bytovém domě a tato dílna má k dispozici dvě pece a dva hrnčířské kruhy. Dále je vybavena různými keramickými materiály včetně glazur, engob, atd. Keramika zde probíhá každý všední den a opět se jedná o minimální vzdálenost od hlavní budovy.

Obrázek č. 5, Keramika DDM, Zdroj: www.ddmprahe7.cz

V ulici Milady Horákové, kousek od Strossmayerova náměstí, kolem kterého se stále vyskytujeme, tentokrát směrem k Letné, má DDM další zázemí pro realizaci zájmových kroužků a projektů. V prvním patře nad cukrárnou a bývalou pobočkou městské knihovny mají příležitost nadaní školáci prokázat své znalosti v různých oblastech školních olympiád. Dějepisné, matematické, přírodovědné a další. Jde o okresní kola olympiád, které DDM ve svých prostorách pořádá a podílí se na nich. Mimoto zde působí sportovní oddíly stolního tenisu, karate, šachistů a tanečníků.

Obrázek č. 6, ulice Milady Horákové, Zdroj: www.ddmpraha7.cz

Činnost střediska v Havanské ulici zahrnuje schůzky oddílů Vlků, Vlčic a Pterodactylů, kteří dokonce spadají pod Český svaz ochránců přírody a mají devatenáctiletou tradici. V klubovně se konají pravidelné schůzky jedenkrát týdně ve všední den a dále je zde materiální základna pro víkendové akce, které se pořádají většinou mimo Prahu. Místnost, kterou má DDM pronajatou v této budově není až tak vytížená, schůzky se tu konají pouze v odpoledních hodinách od pondělí do středy, a tak je tento objekt hodně pronajímá i lidmi mimo DDM, nebo interním zaměstnancům pro schůzky jiných kroužků. Turistické oddíly se o objekt velmi dobře starají a místnost a vzhled interiéru je velmi vkusně zařízen.

Obrázek č. 7, ulice Havanská, Zdroj: www.ddmpraha7.cz

V Tusarově ulici je poslední budova na Praze 7, kterou si DDM pronajímá a kde sídlí další oddíl, který se zabývá experimentální archeologií. V tomto objektu má svoji klubovnu a pro své hry občas využívá i dvorek spadající k domu. Také je to místo, kde můžete nalézt obří autodráhu, která tu je zde pro děti DDM k dispozici a sídlí tu automodelářský klub. Je to celé jedno přízemní patro, které má DDM v pronájmu a kde se mohou realizovat děti ve svých zájmových kroužcích. Do budoucna se zde připravují prostory, pro rozšíření dramatických útvarů.

Obrázek č. 8, ulice Tusarova, Zdroj: www.ddmpraha7.cz

Poslední nemovitost, s kterou je ale i nejvíce práce je táborová základna Bakov nad Jizerou, kde si DDM pronajímá od města pozemek a veškeré buňky a chatky si spravuje sama. Totéž platí o údržbě pozemků. Častokrát je to v praxi realizováno tak, že například na sekání trávy tam jezdí volnočasoví pedagogové, aby dostáli úvazku, na který jsou v DDM zaměstnáni a samozřejmě i dopomohli k tomu, aby se tam mohli pořádat tábory a kempy. Nejedná se pouze o přípravu na hlavní sezónu, ale během celého roku je tam stále potřeba pracovní síla. Ředitel DDM využívá manuálně zdatnější zaměstnance, kteří jsou i podle jejich slov rádi, že mají díky tomu příjemnou změnu a tato výpomoc jim nevadí.

Obrázek č. 9, táborové středisko Bakov nad Jizerou, zdroj: [www. ddmpraha7.cz](http://www.ddmpraha7.cz)

Na odloučeném pracovišti, jak by se také dal nazvat Bakov nad Jizerou, probíhají téměř všechny tábory, kempy a soustředění dětí z DDM P7, kromě takových, které vyžadují speciální požadavky, jako třeba sportovní halu s mantinely, která je potřeba k florbalu, nebo hrnčířský kruh pro děti z keramiky. Florbalisté mají soustředění ve Dvoře Králové, kdy DDM spolupracuje s tamní ZŠ, kde děti spí a trénují a mají tam skvělé podmínky pro jejich činnost. Keramický kroužek zatím žádný takovýto kemp nemá, převážná většina dětí jezdí podle výzkumu na klasické tábory pořádané DDM, které mají

všeobecné zaměření. Během letních prázdnin, ale i o prázdninách během celého školního roku se v prostředí venkova vystřídají děti z různých kroužků. Děti z kurzů tance, šermu, kytary nebo klasického turistického kroužku zde nacházejí svoji základnu. V areálu je přírodní koupaliště, chatičky, budovy se sociálním zabezpečením a budova, která slouží k vaření a zabezpečení stravování. Jak již bylo uvedeno, DDM si pronajímá pouze pozemek od města, ostatní vybavení si zabezpečuje a buduje na místě tak, aby vyhovovalo požadavkům pro pobyt dětí v přírodě. DDM také odpovídá za plynulý a bezpečný chod areálu, kde jsou v blízkosti lesy a louky, které přímo vybízejí k volnému trávení času dětí. Ty se zde mají možnost navzájem více seznámit a zároveň si vyzkoušet mnoho nových činností. Od doby, kdy areál DDM provozuje, nebyl zaznamenán problém mimo běžných zranění, které si občas při dostatečné neopatrnosti děti přivodí. Ředitel DDM si cení vlastnictví tohoto areálu, protože například jen v letních prázdninových dnech tohoto roku mělo možnost využít pobyt téměř 200 dětí.

Celkové hodnocení všech nemovitostí je na velmi dobré úrovni. V první řadě z pohledu snadné dostupnosti do každého ze subjektů. Pokud vynecháme táborovou základnu Bakov, zbylé budovy se nachází na Praze 7 přibližně do patnácti minut pěší chůze od sebe a dobrým dopravním spojením tramvají. Doprava osobními automobily je obtížnější z důvodů zaparkování. Ale lze využít bezplatné parkování na Letné a také garáže nedaleko od stanice metra Vltavská. Nejdále od hlavní budovy DDM v Šimáčkově ulici je pronajímáný prostor v Tusarově ulici.

Vybavenost všech objektů DDM je naprosto vyhovující ke svým účelům, pro které slouží. Nejvíce péče je samozřejmě věnováno hlavní budově v Šimáčkově ulici a pak také „zoo koutku“ v ulici Veletržní. To jsou dvě dominantní místa a dalo by se říci takové „výstavní skříně“ domu dětí. DDM zaměstnává dva školníky, kteří zajišťují plnou funkčnost objektů, a dále má k dispozici jednoho člověka, který má na starosti pouze péči o zvířata. Tito pracovníci spadají do kategorie nazývané techničtí a hospodářští pracovníci (THP). Starají se o bezproblémový chod všech nemovitostí, které má DDM ve výpůjčce, nebo pronájmu. Vzhledem k tomu, že žádná z nemovitostí není majetkem DDM, neplánuje se použít do složitých rekonstrukcí. Po roce 2015 proběhla renovace podlahy v tělocvičně, která je v budově v Šimáčkově ulici. Podlaha byla značně poškozená a bylo problematické tam provozovat některé z kroužků. Byla tam zároveň vyměněna okna a také se celý prostor

nechal vymalovat. To vše proběhlo ve spolupráci se ZUŠ, se kterou se společně o objekt starají.

Všechny volnočasové aktivity, které DDM nabízí, nelze provozovat pouze v budovách organizace. Jsou využívány prostory nejen na Praze 7, ale i v dalších městských částech. Mezi ně patří:

Tělocvična na ZŠ Korunovační – florbal, badminton, míčové hry

Tělocvična na ZŠ Tusarova – karate, badminton, míčové hry, rokenrol

Tělocvična na ZŠ F. Křížka - florbal

Tělocvična na ZŠ Chmelnice - roztleskávačky

Velká tělocvična na TJ Pankrác - florbal

Hala Hamr Braník - florbal

Tělocvična na ZŠ Satalice - florbal

Tělocvična v ZŠ Klánovice – akrobatický rokenrol formace

Hala Lyceum Drtinova - florbal

Hala ČVUT Pod Juliskou - florbal

Hala Děkanka - florbal

Tělocvična v ZŠ Fr. Plamínkové – rokenrol, florbal

Tělocvična v ZŠ Ohradní - florbal

Tělocvična v ZŠ TGM – florbal, badminton

Tělocvična v ZŠ Emy Destinové - šerm

Tělocvična v ZŠ Umělecká - rokenrol

Fitness Energym Přívozní - rokenrol

Tělocvična ZŠ Letohradská - rokenrol

Tělocvična v ZŠ Bronzová – akrobatický rokenrol

Tělocvična v Gymnázium Nad Štolou – badminton, florbal, futsal

Tělocvična v ZŠ TGM – badminton,

Tělocvična v ZŠ Chmelnice - roztleskávačky

Hodnocení nemovitostí	
Prvek hodnocení	Známka (hodnocení jako ve škole)
Hlavní budova DDM v Šimáčkově ulici (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	1
Divadlo Radar (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	2
Zookoutek v ulici Veletržní (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	2
Keramická dílna v ulici Janovského (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	2
Milady Horákové (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	3
Havanská (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	1
Tusarova (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	2
Bakov nad Jizerou (stav, umístění, bezbariérový přístup, venkovní prostory)	1
Celkové hodnocení nemovitostí	1,75

Tabulka č. 9, Hodnocení nemovitostí; Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka byla zpracována na základě jednoduchého hodnocení jako ve škole, kdy se hodnotili položky: stav budovy, umístění budovy, bezbariérový přístup, možnost venkovních prostor. Za každý nedostatek se srážela známka dolů. Pouze hlavní budova DDM v Šimáčkově ulici, prostory v Havanské ulici a odloučené středisko Bakov v tomto testu prošli na jedničku. Divadlo Radar stejně jako prostory v ulici Milady Horákové a v Tusarově nejsou bezbariérové. Keramické dílně v Janovského a středisku v ulici Milady Horákové chybí venkovní prostory, které ovšem nejsou zcela zásadní pro činnost, která se v jejich místnostech vykonává. Stejně je na tom i Zoo koutek ve Veletržní ulici.

Celkový stav budov a jejich umístění je však více než uspokojivé. Školníci, které DDM zaměstnává, vykonávají velmi dobrou práci a o objekty se vzorově starají. Je to hodně dáno i panem ředitelem, který má s nimi každý týden poradu, kde má shromážděné informace od pedagogů, kteří v nemovitostech učí a hlásí potřebné úpravy a požadavky ke změnám a vylepšením. Celková známka nemovitostí 1,75 je podle mého názoru adekvátní a odpovídá současnému stavu.

Hodnocení interiéru, vybavení a zařízení	
Prvek hodnocení	Známka (hodnocení jako ve škole)
Hlavní budova DDM v Šimáčkově ulici (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	1
Divadlo Radar (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	1
Zookoutek v ulici Veletržní (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	1
Keramická dílna v ulici Janovského (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	2
Milady Horákové (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	2
Havanská (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	2
Tusarova (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	2
Bakov nad Jizerou (vhodnost, úroveň, kvalita, celkový stav)	1
Celkové hodnocení interiéru, vybavení a zařízení	1,5

Tabulka č. 10; Hodnocení interiérů; Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka byla zpracovaná na základě jednoduchých kritérií, a to: vhodnost, úroveň, kvalita a celkový stav. Každá položka znamenala snížení známky o stupeň směrem dolů. Celkově se projevilo, že veškeré nemovitosti a jejich interiér, vybavení a zařízení je na velmi slušné úrovni a stačí k tomu, aby zabezpečilo kvalitní průběh jednotlivých kroužků. Hlavní budova v Šimáčkově ulici je vhodná pro veškeré kroužky, které zde probíhají a úroveň materiálního zabezpečení je na odpovídající úrovni.

Po provedení šetření mezi zaměstnanci, zda jejich kroužkům chybí materiál k jejich potřebám, tak z 22 oslovených volnočasových pedagogů neměl nikdo žádnou připomínku. Za problémové byla označena například dojezdová vzdálenost, nebo čas, ve kterém kroužek probíhá, ale materiální zabezpečení bylo u všech takové, jaké k vedení kroužku potřebují. Toto šetření se týkalo nejenom pedagogů, kteří vyučují v budově v Šimáčkově ulici, ale i těch, kteří vyučují v budovách jiných.

V hlavní budově DDM je možné říci, že jsou maximálně vybaveny všechny tři místnosti, které využívají děti, které chodí do volnočasového odpoledního klubu K2P. Počítačová místnost je vybavena 12 vzájemně propojenými počítači a Xboxem one. V herně č. 1 se nachází kulečník, šipky, stolní fotbal, stolní hokej a 3 herní konzole Playstation s možností výběru z až 70 různých titulů. V herně č. 2 se nachází Nintendo Wii s širokým výběrem her, vzdušný hokej a pohodlné posezení k tomu. Tělocvična i taneční sál jsou vybaveny nad očekávání dobře a kvalitně. To samé posilovna. Nářadí je ve velmi dobrém stavu. Ředitel DDM dbá posledních trendů a hodně často si také nechává poradit od svých mladších podřízených.

Florbalový kroužek, kde má autorka osobní zkušenost s vedením nejmenších dětí, má veškeré materiální vybavení, které se při trénincích i na turnajích využije. Jsou to míčky, rozlišovacími dresy, hokejky pro nové děti, kužely, nebo mantinely. Samozřejmě pedagog má zodpovědnost za propůjčené věci. Pořízení nových pomůcek, které mají své odůvodnění, především pro začínající malé hráče, nebyl nikdy problém. Týkalo se to například výstroje pro gólmany, která není cenově zanedbatelná.

Pokud se týká ostatních budov, tak rozhodně za zmínku stojí zoo koutek ve Veletržní ulici, který je hodně populární a do kterého se hodně investuje. V poslední době se pořizoval inkubátor na odchov chameleonů, což byl výdaj téměř 3000,- Kč. Péče o tento objekt a zvířata je finančně nákladná, ale vedení DDM v tom spatřuje tzv. „výstavní skříň“

organizace. Co se týče zbylých objektů, tak jednoznačně za zmínku ještě stojí divadlo Radar, které poskytuje skvělé zázemí a podmínky pro tamní divadelní soubory a následně pro jejich prezentaci divákům. Takovou dispozicí k vyučování se může chlubit jen malé množství příspěvkových organizací.

Dalším velkým plus DDM je pronájem pozemku v Bakově nad Jizerou a provoz kempů, soustředění a táborů, které jsou mezi dětmi velmi populární. Nemovitosti v ulicích Milady Horákové, Tusarově, Havanské a Janovského jsou také zcela vyhovující. Samozřejmě se podle pedagogů, kteří zde vzdělávají děti v zájmových aktivitách, najde připomínka, nebo návrh k lepšímu fungování. Někde je to nedostatek skříní na vybavení, jinde průchozí šatny, v kterých si děti nemohou nechat nic cennějšího, nebo také špatné odvětrávání. Jsou to detaily, které nebrání provozu kroužků, ale přispěly by k většímu pohodlí aktérů. Proto tyto budovy mají známku sníženou.

7.2.4 Personální zajištění

V DDM pracují interní a externí pracovníci. Interní pracovníci sestávají z pedagogů volného času, to jest vedoucích kroužků a provozních pracovníků. Externí zaměstnanci, kterých je v letošním roce 2016 čtyřicet tři, řídí zájmové kroužky. S těmito zaměstnanci má DDM sepsané dohody o provedení práce, nebo dohody o pracovní činnosti. Interní zaměstnanci mají pracovní smlouvy. V organizaci nepracují žádní dobrovolní pracovníci. Početní stav interních pedagogických pracovníků zaměstnaných na pracovní smlouvu je stabilizován na 26 osob. Externí pracovníci tvoří důležitou skupinu pracovníků DDM. Pracují, jak už bylo řečeno výše, jako vedoucí zájmových útvarů, na táborech, spolupracují při organizování příležitostných aktivit. Počet externistů se opírá o reálnou potřebu pro zajištění činnosti organizace. Vše se odvíjí od počtu dětí, které DDM navštěvuje. Organizace podává k 31.10. každého roku výkaz o počtu dětí, a to pak udává výkaz o množství prostředků, které budou k dispozici, následně i počtu pracovníků, které může zaměstnat.

K zabezpečení úkolů v oblasti provozního účetnictví, správy a údržby na osm spravovaných objektů je potřeba 6 úvazků. Jedná se o technické a provozní pracovníky (THP). DDM má dva školníky, hospodářku, IT pracovníka, organizátora v divadle Radar a pečovatele o zvířata.

Perspektivním pracovníkům, kteří mají zájem o práci ve středisku, je umožňováno doplnění či rozšíření pedagogického vzdělání a je na něj poskytován peněžní příspěvek, či ho DDM hradí kompletně. Jedná se například o pedagogické minimum, které slouží k získání pedagogického vzdělání pro všechny, kteří chtějí pracovat s dětmi. Pedagogické minimum neboli

Osvědčení o učitelské způsobilosti představuje jednu z forem celoživotního vzdělávání a od roku 2015 je povinné pro všechny, kteří s dětmi již pracují nebo chtějí pracovat. V DDM probíhalo hromadné školení v roce 2014, kdy samotný Dům dětí si vyškolil jednu pracovníci, která pak tyto školení vedla jako lektorka a pomohla tak k dozdělení všem aktuálním pedagogům, kteří byli zaměstnání pod hlavičkou této organizace, aby si v tomto směru splnili požadavek. Současný stav je takový, že pedagogické minimum mají všichni interní zaměstnanci.

Externí zaměstnanci mají toto vzdělání splněno v počtu 42 z celkových 43. Z toho osm už je přihlášených na školení a zbylí tři o tom byli informováni ředitelem, že po nich bude požadováno v horizontu dvou měsíců, aby si našli volný termín na příslušném vzdělávacím modulu.

Při přijímacím řízení externích pracovníků je hodně kladen důraz na zkušenosti v daném oboru, který bude v DDM vést a také se hodně dbá na doporučení. Svoji odbornost zájemce prokazuje buď předloženým certifikátem, osvědčením, případně diplomem z nějaké mezinárodní akce. V DDM na Praze 7 se vyskytuje hodně pedagogů, kteří jsou ve svém oboru velmi uznáváni a to v mnoha případech nejenom v České republice. Tanec, florbal a dramatický kroužek jsou zájmové útvary, kde tyto pedagogy lze potkat. U přijímacího pohovoru budoucí volnočasový pedagog předloží výpis z rejstříku trestů, lékařskou zprávu a je seznámen s bezpečností na pracovišti a vnitřním a provozním řádem a projde pohovorem s panem ředitelem, který má už přes dvacet let zkušeností v tomto oboru. Samozřejmě během prvního půl roku je prováděna hospitační činnost buď přímo ředitelem, nebo některým z vedoucích pracovníků.

Aby náplň kroužků byla hodnotná a pro účastníky i přínosná, je důležité vybírat do vedení zájmových útvarů kvalitní vedoucí. Leckdy není tak podstatná ani jejich kvalifikace jako to, děti správně pro daný kroužek nadchnout a naučit je mít k němu vztah. Hodně dětí v dnešní době během prvního stupně základní školy vyzkouší mnoho kroužků. Je to dáno výchovou a možnostmi, které dnešní doba poskytuje. V mnoha případech se ale stane, že u

žádného kroužku nevydrží ani později a přemíra volného času bez zájmů a koníčků dost často vede v hledání zábavy ve špatném kolektivu a na špatných místech.

Osobnostní předpoklady pro práci s dětmi a umění zaujmout je velmi často klíčem k úspěchu. V DDM si nejlépe umí získat děti vedoucí kroužků a pedagogů pro sport a to především florbal, který vede trenér, který absolvoval už několik mistrovství světa jako trenér a měl i bohatou hráčskou kariéru. S dětmi má výborný vztah, velkou autoritu a dokáže všechny své přidané hodnoty výborně zužitkovat a přetavit i ve výsledky. Jak u kategorií, kde se zatím tolik na výsledky nehledí, tak i u těch juniorských, kde už výkon je rozhodující. Dalším velmi oblíbeným kroužkem je kroužek Chovatel. Přestože vedoucí tohoto kroužku jsou velmi mladí a nepyšní se medailemi a diplomy, tak svůj obor mají rádi a skvěle mu rozumí a dokáží své znalosti předat poutavě dětem. Posledním zájmovým útvarem, který stojí za zmínku je ten divadelní. Jedná se o výběrový divadelní soubor a vede ho paní, která má bohaté zkušenosti jako režisérka, dramaturgyně, moderátorka a stále aktivní je i ve své herecké kariéře. Tyto divadelní soubory, které má pod svojí taktovkou jsou jedny z nejlépe vedených a vždy velmi chválených jak ze strany rodičů, tak hlavně i dětí.

Naopak kroužky, které se v letošním roce 2016 neotevřely, jsou šachy, výtvarný kroužek nebo šikovné ručičky. Byl o ně nulový zájem a vedení zatím zjišťuje důvody. Po konzultaci na toto téma s ředitelem DDM mi bylo sděleno, že jedna z variant příčin je, že jak výtvarný kroužek, tak šikovné ručičky začala učit paní v důchodu, která sice byla velmi znalá a schopná v oboru, ale bohužel s dětmi ji to příliš nešlo a kolikrát nebyli schopni na dané hodině výtvar zrealizovat a dokončit, protože děti byli příliš nesoustředěné a roztěkané a paní je nebyla schopná usměrnit. Co se týče šachů, tak tam si to zatím neumí vysvětlit, protože minulý rok bylo v kroužku přihlášených dětí 12 a to včetně 4 děvčat a chod kroužku byl bezproblémový.

Největší devizou DDM jsou dlouhodobé zkušenosti pana ředitele. Musím říct, že je to opravdu muž na svém místě a má obrovský přehled o celkovém dění v DDM, přestože by se mohlo zdát, že je to jen někdo, kdo sedí za stolem v kanceláři a dál než na svoje dveře nevidí. Sám má na starosti kroužek florbalu v ZŠ Satalice a velmi často ho můžeme najít v zookoutku ve Veletržní ulici. Jeho zkušenosti pomáhají DDM s klidným provozem této organizace. 1x za měsíc provádí hospitace na vybraný kroužek, kdy vyhodnocuje úroveň vzdělávání v zájmovém útvaru a schopnosti daného pedagoga.

Počty pracovníků				
Rok	2012	2013	2014	2015
Pedagogičtí pracovníci	60	66	73	69
Externí	40	46	49	43
Interní	20	20	24	26

Tabulka č. 11, Počty zaměstnanců DDM; Zdroj: vlastní zpracování

Počty pracovníků v DDM jsou hodně stabilizované. V roce 2014 přibyli interní pracovníci, ale jinak je stav plus minus stejný a žádné velké výkyvy nejsou. S rostoucím počtem kroužků úměrně roste i počet pracovníků, respektive pedagogů. Někteří pracovníci nepracují na plný úvazek, ale částečný, Hodně časté jsou úvazky kolem 0,5. Zaměstnanci mají vyjádřen typ úvazku mezi 0,1 – 1. V roce 2015 činili 21,5 úvazku, v roce 2014 20,5 a ještě o rok dřív 17,6. V roce 2015 se počet zaměstnanců zastavil na počtu 69 pedagogů interních a externích. Do souhrnu interních zaměstnanců je v tabulce i v závěrečných počtech počítáno i s THP, tedy s technickými a hospodářskými pracovníky. V roce 2015 jich bylo 6.,

Hodnocení personálního zajištění	
Prvek hodnocení	Známka (hodnocení jako ve škole)
Ředitel	1
Počet pracovníků	2
Interní pracovníci (kvalifikace, odbornost)	1
Externí pracovníci (kvalifikace, odbornost)	3
Schopnosti pracovníků práce s dětma	1
Celkové hodnocení personálního zajištění	1,6

Tabulka č. 12, Hodnocení personálního zajištění, Zdroj: zpracování vlastní

DDM má personální zajištění na velmi dobré úrovni. Velkou výhodou jsou zkušenosti pana ředitele, který je ve své funkci už přes dvacet let. Všichni interní pracovníci mají velmi dobrou kvalifikaci a jejich odbornost je adekvátní pro vyučování jejich kroužků a jejich konkrétním pozicím. Externisté jsou na tom o něco hůře. Všichni nemají splněné pedagogické minimum, které je nutné k vyučování volnočasových

zájmových útvarů. Navíc každoročně se u externistů DDM potýká s ukončením pracovního úvazku a s rozvázáním pracovní dohody z důvodu zjištění vedení nevhodnosti pro práci s dětmi.

V celkovém souhrnu ovšem ale jsem zjistila, že schopnost pracovníků pro práci s dětmi je velmi dobrá a dokáží vést pro ně velmi zajímavé kroužky. Eliminace externistů, kteří tuto schopnost nemají je velmi rychlá a díky hospitacím, které pravidelně probíhají, se tato skutečnost zjistí zavčasu. Poslední prvek při hodnocení byl počet pracovníků, který je dostatečný a dokáže pokrýt nabízené množství kroužků, ovšem někteří interní pedagogové jsou v neustálé permanenci a nemají čas pro svoje některé kroužky pořádat například i víkendové akce. Tuto skutečnost pan ředitel uvedl, že je možné napravit přijetím externistů, ale pro nespokojenost s přihlášenými kandidáty na tuto pozici a jejich nedostatečnou kvalifikaci situaci ponechal prozatím tak jak je.

7.2.5. Aktivity – zájmové vzdělávání

DDM Praha 7 je školské zařízení pro zájmové vzdělávání. V souladu se zákonem poskytuje pro účastníky naplnění volného času zájmovým vzděláváním ve více oblastech. Zajišťuje výchovné, vzdělávací, zájmové, tematické a rekreační akce, osvětovou činnost pro žáky, studenty, pedagogické pracovníci a popřípadě i další osoby. Organizace nabízí následující formy zájmového vzdělávání: pravidelnou, příležitostnou, táborovou, osvětovou a informační, individuální, spontánní a ostatní. Podílí se rovněž na další péči o nadané děti, žáky a studenty a ve spolupráci se školami organizuje také soutěže MŠMT dětí a mládeže (olympiády). V následující části se budeme věnovat každé formě zájmového vzdělání zvlášť.

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost.

Osou zájmového vzdělávání DDM Praha 7 je pravidelná činnost v zájmových útvarech (ZÚ), jimiž jsou zejména kroužky a soubory. Většina kroužků je rozdělena dle věkových kategorií, nebo na začátečníky či pokročilé. O přijetí účastníka rozhoduje pouze

písemná přihláška. Získávání stupně vědomostí, dovedností a návyků v konkrétních zájmových útvarech je koncipováno v ročních plánech práce ZÚ. Zájmové útvary pracují od začátku října do konce května, ale není tomu ve všech případech a jsou i kroužky, například florbal, kde se začíná a končí se začátkem školního roku, respektive s jeho koncem. U zájmových útvarů, v nichž dochází k dalšímu prohlubování vědomostí a dovedností z určité oblasti, jsou výstupy, které si účastník ZÚ osvojuje, rozloženy do více ročníků. U závodních útvarů se největší měrou objevuje práce s talenty a individuální přístup pedagoga. Předpokladem pro vznik zájmového útvaru je zabezpečení prostoru pro kroužek a také zajištění odpovědného vedoucího se znalostmi potřebnými k vedení ZÚ. Počet členů se stanovuje podle zaměření kroužku a s přihlédnutím k zabezpečení práce s dětmi. Obsah zájmového vzdělávání v DDM Praha7 lze rozdělit do následujících oblastí:

- Sportovní oblast
- Hudební oblast
- Dramatická oblast
- Taneční oblast
- Přírodovědná a turistická oblast
- Manuálně-technicko-estetická oblast

Sportovní oblast

V rámci této oblasti si mohou zájemci vybírat z těchto sportů, které DDM nabízí – badminton – různé úrovně a kategorie, karate – různé kategorie, florbal (různé kategorie a úrovně), futsal, stolní tenis (různé úrovně), šachy, míčové hry, šerm (mečem, kordem, historický).

Hudební oblast

V hudební oblasti DDM nabízí pouze realizaci prostřednictvím kytary. Ovšem v tomto směru má velmi širokou nabídku. Různé lektory, kteří se specializují na různé odvětví. Patří sem sólová kytara, basová kytara, kytarová příprava, duo, nebo sólo.

Dramatická oblast

V oblasti dramatické má DDM široké spektrum nabízených kroužků. Ať už se jedná o variabilitu, co se týče věkových kategorií, nebo o variabilitu týkající se žánru. V DDM je několikero dramatických souborů, které zkoušejí v divadle Radar. Patří sem Skřítkci, Písklata, Natruc, Fleky, Před oponou, Za oponou, Štronzo, Šupitopresto. Načerno, Hroboso, K.O. jsou divadelní soubory, které přijímají pouze dospělé členy a je zapotřebí složit postupové zkoušky, nebo se dohodnout s vedoucím.

Taneční oblast

V oblasti tanečních kroužků je zájem opravdu velký a je to dáno hlavně velkými úspěchy tanečního klubu Silueta, který funguje při DDM a vozí velmi dobrá umístění i ze zahraničí. Názvy tanečních souborů jsou Cheers, Mistique, Wings, Diamonds, Daisy, Fresh, Flames, Sparkles, DDM Praha 7 nabízí i útvary mimo záštitu Siluetu. Je to zájmový kroužek salsy, akrobatický rokenrol, rokenrol, roztleskávačky, břišní tanec, step.

Přírodovědná a turistická oblast

V přírodovědné oblasti je nabídka velmi pestrá. Hlavně díky zoo koutku, který DDM vlastní a velmi dobře se o něj stará a rozvíjí ho. Zájmový útvar Chovatel a Minizoo nabízí osmnáct různých termínů setkání po celý týden, na kterých se věnují buď plazům, rybám a bezobratlým, nebo savcům. Děti si tam osvojují základní vědomosti a dovednosti potřebné k chovu teraristických živočichů. Dále DDM nabízí zájmový útvar nazývaný Pterodactylus, který se kromě her, které jsou nedílnou součástí programu, více zaměřujeme na jeskyňářství, kameny a všechno, co souvisí s přírodou. Pak jsou v DDM turistické oddíly, které mají pravidelné schůzky a zaměřují se na poznávání přírody a experimentální archeologii. Nazývají se Mamuti. Dále jsou v nabídce ještě Vlci a Vlčice, kteří se zaměřují hlavně na pohyb v přírodě, vědomosti, poznávání přírody, učení se samostatnosti a zodpovědnosti a sportovní vyžití.

Manuálně-technicko-estetická oblast

Do této široké oblasti spadají kroužky, které se týkají jak manuální šikovnosti dětí, tak výtvarného či technického nadání. Patří sem kroužky typu autoklub a automodeláři,

kteří pracují na osvojování si základních technických dovedností: stříhání, broušení, pilování, vrtání, pájení, lepení. Výroba a údržba automodelů a jejich příprava na závody. Dále sem patří výtvarný kroužek, šikovné ručičky a keramika, kde se děti mladšího školního věku seznamují se základy výtvarných technik, experimentování s barvou a tvary, obtiskování, skládání, stříhání, lepení, modelování, kreslení a malování.

Školní rok	Počet zájmových útvarů	Počet dětí	Počet žáků	Počet dospělých	Celkový počet účastníků
2015/2016	247	504	1882	182	2568
2014/2015	186	463	1131	131	1725
2013/2014	187	434	1002	368	1804
2012/2013	188	388	1033	332	1753
2011/2012	151	336	832	268	1436
2010/2011	133	152	664	234	1050
2009/2010	160	93	721	315	1129

Tabulka č. 13, Vývoj počtu zájmových útvarů a vývoj počtu účastníků zájmových útvarů, Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce můžeme nalézt kategorii děti, tzn. počet dětí v předškolním věku do 6 let. Kategorie žák, která je od 6 let do 18 let včetně. A poslední kategorie jsou dospělí. Tam se evidují všichni nad 19 let.

Školní rok	Počet žáků – ženy	Počet žáků – muži	Celkový počet žáků	Počet žáků – cizinci
2015/2016	1040	836	1882	43
2014/2015	698	430	1131	13
2013/2014	611	385	1002	10
2012/2013	614	416	1033	8
2011/2012	358	474	832	11
2010/2011	344	320	664	5
2009/2010	419	302	721	3

Tabulka č. 14, Zastoupení pohlaví v kategorii žáci v jednotlivých obdobích a počet cizinců14 v kategorii žáci. Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vývoje počtu zájmových útvarů a vývoje počtu účastníků zájmových útvarů je znatelný obrovský nárůst ve školním roce 2015/2016, kdy se celkový počet účastníků rozšířil oproti loňskému roku o 843 osob. Jednalo se hlavně o kategorii žáků, která je pro nás stěžejní a nejvíce zajímavá. Tato kategorie zaznamenala nárůst o 751 žáků, tedy osob ve věku od 6 do 18 let. Důvodem tohoto rapidního nárůstu bylo najmutí nové slečny, která se zaměřila na spolupráci se školami na Praze 7 a soustředila se hlavně na rozšiřování sportovních zájmových útvarů. Vznikla zde nová spolupráce se ZŠ Tusarova, ZŠ Fr. Křížka, ZŠ TGM, ZŠ Korunovačnická, ZŠ Fr. Plamínkové. Na těchto školách se pod vedením pedagogů z DDM Praha 7 začaly vyučovat zájmové útvary typu florbal, stolní tenis, míčové hry, karate nebo badminton.

Dále se rozšířily počty kategorií ve florbalových kroužcích a v zájmových útvarech v taneční oblasti. Stejně tak tomu bylo v rozšíření kapacit v kroužku Chovatel (specializace na plazi, ryby a bezobratlí) a vytvoření zcela nového kroužku Minizoo, která se zaměřuje na savce. Tento vzestup počtu účastníků se neodrazil na kapacitě pracovníků. Byli rozšířeny úvazky některým interním pracovníkům, ale téměř všechny kroužky byly zabezpečeny ze stávajících zdrojů.

V tabulce zastoupení mužů a žen ve stejném období můžete sledovat, že s nárůstem sportovních kroužků se i téměř zdvojnásobil počet chlapců v žákovské kategorii a v dívkách počet přesáhl poprvé hranici tisíc žen na kategorii. Počet zájmových útvarů v letech předchozích můžeme označit za průběžně se rozvíjející.

Jediné zakolísání proběhlo ve školním roce 2011/2012, tam počet ZÚ klesl o 27. Po prozkoumání daných dvou po sobě navazujících školních roků jsem zjistila, že důvody zmenšeného počtu zájmových útvarů jsou takové, že v roce 2009/2010 byla spousta kroužků nedostatečně naplněných a ztrátových, protože počet účastníků byl sice minimální pro otevření, ale zbytečně se plýtvalo pronájmy, kdy v podstatě stejný kroužek měl několik možných termínů, ale ani jeden z těchto termínů neměl obsazenou plnou kapacitu. Děti ani ve druhém pololetí nepříbily a tak ředitel učinil různé řešení. Jednalo se o kroužek šermu, výtvarné hrátky, nebo stolní tenis či florbal. U florbalu se situace řešila tak, že se spojili dvě na sebe navazující kategorie (přípravka a elévové), kde byl počet dětí nedostatečný a prostor haly dostatečně nevyužitý. Spojením těchto dvou kategorií se dosáhlo ušetření na hale a zlepšení kvality tréninků. Jiný případ byl například ten, že ta samá kategorie trénovala každá na jiné hale, ale ve stejné lokalitě. Zrušil se tedy jeden z pronájmů a děti se

všechny přesunuly do jedné tréninkové haly. Tím se kapacita plně obsadila a zefektivnilo se využití haly, které do té doby bylo nedostatečné a plnění bylo jen částečné. V dalších letech už můžeme říci, že počet zájmových útvarů vzrůstal už vcelku postupně a bez větších výkyvů.

Celkový počet účastníků bych hodnotila jako odpovídající počtu nabízených zájmových útvarů. V žádném období neklesl oproti minulému roku počet osob o více jak 80. Zastoupení počtu cizinců v kategorii žáků se vyvíjel do roku 2015/2016 dost podobně a čísla této kategorie byla vždy kolem 10 cizinců na žákovskou kategorii. Velký boom zaznamenal rok 2015/2016, kdy množství osob v kategorii cizinci stoupl na 43. V následující tabulce lze nalézt zastoupení jednotlivých zemí.

Státní občanství	Žáci
Bulharsko	1
Francie	1
Chorvatsko	1
Itálie	2
Maďarsko	3
Rusko	14
Slovensko	10
Srbsko a Černá hora	1
Ukrajina	8
Vietnam	2

Tabulka č. 15, Státní příslušnost ve věkové kategorii žáci., Zdroj: vlastní zpracování

DDM Praha 7 se musí vyrovnat s vysokou konkurencí nabízených volnočasových služeb v hlavním městě. Týká se to veškerých ZÚ. U sportovních aktivit je to asi nejvíce znát, protože hodně škol dělá pro své děti školní kroužky samo a jsou schopni se dostat do podobně příznivé cenové relace jako DDM. Přestože má DDM velmi širokou paletu nabízených kroužků, tak z provedeného dotazníkové šetření bylo zjištěno, že některé kroužky by byly velmi uvítány. Samozřejmě některé ZÚ je velmi problematické zajistit ať už kvůli sehnání prostor nebo z důvodu zajištění kvalitního vedoucího. Častým jevem u sportovních kroužků je také to, že děti využívají tento zájmový útvar pouze jako odrazový

můstek pro přestup do profesionálního oddílu poté, co se naučí základy. DDM Praha 7 dokonce takto spolupracuje s největším pražským florbalovým oddílem FbŠ Bohemians. Velkou výhodou, kterou DDM má oproti ostatním volnočasovým institucím je relativně nízká cena za kroužky. Další výhodou DDM oproti ostatním volnočasovým institucím ve městě je relativně nízká cena za kroužky, což je znát například u sportovních kroužků jako stolní tenis, karate, badminton, nebo u kroužků přírodovědných.

Většina zájmových útvarů DDM Praha 7 se účastní různých soutěží ve všech mládežnických kategoriích. Jedná se o okresní, krajskou nebo i republikovou úroveň, kde dosahuje výsledků. Nejvíce navštěvovaný a nejuspěšnější zájmový útvar je kroužek florbalu, který čítá kategorii přípravek, elévů, mladších žáků, starších žáků, dorostenců a juniorů, kdy více jak polovina z nich má jak áčkový, tak béčkový tým. Florbalové kluby i díky spolupráci s FbŠ Bohemians získali za dobu své působnosti v DDM více jak 40 trofejí a to včetně těch, které se týkají účasti na největším mezinárodním dětském florbalovém turnaji, který se každý rok koná v Praze v létě – Prague games. Do 10 ti kategorií a formací je rozdělen taneční klub Silueta, který se na posledním Mistrovství Evropy umístil na 4. místě v dívčích formacích a po celý rok sbírá úspěchy na domácích soutěží ve všech svých kategoriích. Jako úspěšné můžeme zařadit i kroužky stolního tenisu, karate či badmintonu, které se rovněž účastní krajských soutěží a výsledkově se na nich neztratí.

Po provedení dotazníkového šetření u 100 žáků navštěvující DDM Praha 7 jsem zjistila, že více jak 75% by uvítala kroužek, který nemá organizace v současné době v nabídce. Šetření se účastnilo 45 dívek a 55 chlapců ve věku mezi 12 – 18 lety. Nejvíce nedostačující jim přišel výběr sportovních aktivit, dále nabídka zájmových útvarů týkající se počítačů a práce s nimi, následovali taneční aktivity s hudebními a také byla zmíněna nemožnost přihlášení na výukový kroužek cizího jazyka. Sportovní kroužky, které jim chybějí v nabídce nejvíce, byly basket, fotbal, volejbal, cyklistika, plavání, skateboarding, parkour, ropeskiing, atletika a gymnastika. Z počítačových kroužků to byla tvorba webových stránek, programování, audio a video tvorba, psaní všemi deseti a filmové animace. U hudebního kroužku by rozšířili výběr o hru na flétnu a klavír a možnost chodit na sborový zpěv. Z tanečních zájmových útvarů jim chybí breakdance, streetdance, mažoretky, aerobic, hip-hop, zumba. V neposlední řadě jsem v šetření zjistila, že postrádají v nabídce možnost účastnit se lekcí angličtiny nebo němčiny, tedy že postrádají výuku

cizího jazyka v DDM. Jako nejčastěji uváděný kroužek, který žáci postrádají, byl jednoznačně ZÚ programování a tvorba webových stránek.

Po konzultaci výsledků šetření s panem ředitelem jsme se dostali k tomu, že počítačové zájmové útvary jsou momentálně v řešení a výhledově je velmi reálné, že se otevřou. Počítačovou místnost s vybavením na provoz kroužku DDM má přímo v hlavní budově v Šimáčkově ulici. V současné chvíli ale není pedagog, který by tento kroužek mohl vyučovat. Takovou odbornost nikdo z interních pedagogů nemá. V jednání je IT specialista, který v DDM pracuje jako THP.

V oblasti zmíněných sportovních kroužků se pan ředitel potýkal s více problémy. Jednak některé z nich jako basket, gymnastika a volejbal již byly realizovány v DDM, ale pro nedostatečný zájem byly zrušeny. Další sporty jako atletika nebo plavání označil za nevýhodné pro DDM z důvodu složitého sehnání prostoru pro vykonávání dané aktivity. Ropeskipling a parkour vůbec neznal a nehodlal se tím dále zabývat. Cyklistika se skateboardingem mu jako špatný nápad nepřišla, ovšem pro složitost provozu v zimním období to odmítl také dále řešit. U tanečních útvarů, které byly zmíněny také nebyl příliš skoupý a vzhledem k již tak širokému výběru tanečních skupin řekl, že by pro DDM to nebylo výhodně realizovat další. Hudební soubory byly taktéž zamítnuty z pochopitelných důvodů. Hlavní budova sídlí přímo v základní umělecké škole a bylo by zcela zbytečné, aby se nabízené kroužky dablovaly. Výuka kytary, kterou nabízí DDM je odlišná proti nabídce ZUŠ a proto je realizována.

Poslední zmiňovaný kroužek byla výuka cizího jazyka. Pan ředitel měl odůvodnění neuskutečňování tohoto kroužku zcela jasné. V dnešní době nabízí tuto možnost doučování každá základní škola. Žáci tedy mohou navštěvovat kroužek tam. Jediné tedy, co je výhledově v plánu v DDM měnit respektive uskutečnit jsou kroužky na počítačích, které pan ředitel vidí jako přínosné a dobře realizovatelné.

Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost

Příležitostnou činnost uskutečňuje DDM prostřednictvím jednorázových akcí, kterými jsou zábavná soutěžní odpoledne, soustředění, vystoupení, turnaje, utkání a soutěže, přednášky, besedy, nepravdělná činnost s dětmi a jejich rodiči apod. Příležitostná činnost umožňuje konfrontovat osvojené vědomosti a dovednosti v psychicky náročnějším

prostředí, seznamovat se z úst odborníků s novými poznatky či fakty zasazenými do nových souvislostí. Využívání a získávání vědomostí a dovedností v reálném světě. Soutěžně zábavné akce pro nejširší veřejnost mají oddechový charakter s prvky propagace. Patří sem Dívka roku, Kukšimajda, Dovelikonoce, Hrátkoklání, Westernový den, Korálkyáda, Zastávka volný čas.

Na projekt Zastávka volný čas dokonce dostává grant od MHMP. Jedná se o akci, kdy dům dětí a mládeže Praha 7 ve spolupráci s Městskou částí Praha 7 připraví zábavné odpoledne pro celou rodinu na Strossmayerově náměstí. Jedná se o prezentační akci, kde si děti mohou vybrat z široké nabídky zájmových kroužků. Celé odpoledne je doprovázené bohatým programem plného tance a hudby pod vedením členů DDM Praha 7. Další ze zajímavých akcí je například Westernový den. Tato každoroční víkendová akce přináší možnost vžít se do role indiánů a kovbojů. Jak děti, tak rodiče si mohou vyzkoušet mnohé z činností s tématem Divokého západu. Přítomna je vždy lukostřelba, střelba z koltu, lasování a mnoho jiných zábavných aktivit. Počet účastníků na těchto akcí každoročně stoupá díky dobré propagaci pedagogů mezi svými dětmi z útvarů a také díky spolupráci s oběžníkem městské části Praha 7, který nese jméno Hobulet. Vychází každý měsíc a věnuje se aktivitám, které probíhají v této městské části.

Táborová činnost

Pro děti a mládež s dosud nevyhraněnými zájmy pořádá DDM tábory s všeobecným zaměřením, kde si účastníci osvojují základní tábornické a sportovní dovednosti, poznávají historické památky a přírodní zajímavosti, zúčastňují se soutěžně zábavného programu. Odborná soustředění jsou pořádána pro děti s vyhraněným zaměřením, kde si účastníci prohlubují své vědomosti, dovednosti a návyky ve zvolené zájmové oblasti a případně zlepšují svou fyzickou kondici. DDM pořádá i tábory, jejichž program obsahuje jak část odbornou, tak část všeobecnou. Příjemné a pestré prožití prázdninových dnů pro děti, které nemohou odjet z města, zprostředkovává pořádáním asi osmi příměstských táborů za rok. Příměstský tábor je 4-5 denní akce, kdy děti jsou rodiči předány DDM v 8 hodin ráno a v 16 hodin odpoledne si je vyzvednou zpět. Děti během této doby mají každý den pestrý program, který se převážně odehrává v nejbližším okolí. V tomto případě je hodně využíván park Stromovka, který je v těsném sousedství od hlavní budovy v Šimáčkově

ulici. Výhodou příměstských táborů je nižší cena oproti klasickým táborům. Rodiče vyřeší problém s hlídáním dětí v čase, kdy musí být v práci. Časově je tato forma zájmového vzdělávání umístěna do období jarních a letních prázdnin. Ve školním roce 2015/2016 se konalo 27 různých táborů. Z toho sedm z nich bylo příměstských. Účastnilo se jich celkem 152 dětí. Klasické tábory proběhly buď v Bakově nad Jizerou, kde je odloučené středisko DDM, nebo ve Dvoře Králové, kde mají výborné zázemí florbalisté. Další místa pro konání táborů jsou Nymburk, Blata a Všechlapy u Divišova. Celkem se těchto táborů zúčastnilo 619 žáků.

Osvětová a informační forma vzdělávání

Osvětová a informační forma vzdělávání se věnuje prevenci sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže. Prioritou prevence DDM je především nabídka a uskutečňování zájmových útvarů a spontánních aktivit, čímž se snaží předcházet sociálně-patologickým jevům u dětí a mládeže tím, že budou trávit volný čas smysluplně díky tomu, že jim DDM nabídne atraktivní zájmovou aktivitu.

Spontánní forma zájmového vzdělávání

Jedná se o spontánní aktivity určené pro neorganizované účastníky. DDM Praha 7 má volnočasový klub, který se jmenuje klub druhé patro, zkráceně K2P. Děti a mládež si zde osvojují základní vědomosti a dovednosti potřebné k ovládnutí počítače, získávají orientaci potřebnou pro práci na internetu. Hledají informace o zaměstnání, bydlení, kultuře a hudbě. Také si osvojují pravidla a základní herní dovednosti společenských her, jsou vedeny k dodržování pravidel slušného chování. K2P má otevřeno každý všední den odpoledne od dvou do sedmi hodin. Mohou ho navštěvovat děti a mládež od 6 do 26 let. Z preventivních důvodů je klub mládeži do 15 let zpřístupněn do 16:30 a v druhé půlce otevírací doby těm starším. Dozvěděla jsem se, že toto opatření je učiněno z důvodu zabránění případné šikany. Děti mají za poplatek 5,- Kč k dispozici počítačovou učebnu a dvě herny s moderními hrami, jako je Playstation, Nintendo, nebo Xbox. V klubu je vždy přítomen jeden pedagog, který se stará o bezproblémový chod. K2P navštěvuje hodně

romů a občas docházelo k problémům, zvláště u starších návštěvníků. Problémovým dětem byl po provinění se proti pravidlům přístup do klubu zakázán. Příklady prohřešků bylo kouření na toaletách, ničení vybavení, nebo krádeže. V prostorách DDM mají pedagogové k dispozici kamerový systém, takže mohou velmi dobře hlídat všechny tři místnosti. Na klub získalo DDM v roce 2016 grant ve výši 70 000,-Kč. V předchozím roce taktéž a v roce 2014 dokonce částku ve výši 82 000,-Kč.

Další spontánní formu, kterou mají děti a mládež k dispozici je posilovna. Pan ředitel uvádí, že kondiční cvičení v posilovně má nejen fyzický, ale i psychický význam, zvyšuje sebevědomí a zlepšuje náladu. Posilovna přesto je navštěvovaná minimálně. Za týden ji zhruba navštíví cca. 8 lidí v průměru. Klub K2P má týdenní statistiky návštěvníků na počtu padesát dětí za týden v průměru.

Soutěže MŠMT

Ve spolupráci s místními školami, městskou částí a Asociací školních sportovních klubů spoluvytváří dům dětí soutěžní prostor pro konfrontaci vědomostí a dovedností mezi žáky městské části Praha 7. Každoročně dostává dotace od MŠMT ve výši 60 000,-Kč na krajská kola olympiád.

Individuální práce rozvíjející nadání dětí, žáků a studentů

Individuální práce je realizována především v rámci ZÚ, v nichž jedinci prohlubují své vědomosti a dovednosti tři až šestkrát týdně pod vedením zkušených odborníků.

Hodnocení zájmové činnosti	
Prvek hodnocení	Známka (hodnocení jako ve škole)
Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost	
Počet nabízených zájmových činnosti	1
Počet účastníků zájmové činnosti	2
Rozmanitost, tematické zaměření kroužků	2
Zaměření kroužků podle věkové struktury	2
Úspěchy na soutěžích, projekty a akce DDM, prezentace kroužků DDM	1
Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost	
Počet konaných akcí	2
Tematické zaměření akcí	2
Táborová činnost	
Počet pořádaných táborů	1
Počet účastníků táborů	2
Destinace táborů	1
Zaměření táborů	1
Další činnosti zájmového vzdělávání	
Osvětová a informační forma vzdělávání	3
Spontánní forma zájmového vzdělávání	1
Soutěže MŠMT	1
Individuální práce rozvíjející nadání dětí, žáků a studentů	1
Celkové hodnocení zájmové činnosti	1,53

Tabulka č. 16, Hodnocení zájmové činnosti, Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že co se týče počtu pravidelných zájmových útvarů, tak počet je naprosto dostačující. Hůře však už je na tom rozmanitost a tematické zaměření kroužků, kde i podle dotazníkového šetření vyplynulo, že DDM má mezery v zastoupení momentálně populárních kroužků. Obzvláště co se týče využití počítačů a počítačové učebny, která se nachází v hlavní budově, tak tam jsou velké rezervy. Souvisí to současně i

se zaměřením kroužků na jednotlivé věkové struktury. V tomto prvku jsou také drobné nedostatky, hlavně v žákovské kategorii, kde sice paušálně je zastoupená dobře, ale když se pak tato kategorie rozpitvá na jednotlivé věkové úseky, tak hlavně co se týče věkového zastoupení 6-8 let a pak 15 – 18 let, tak tyto ročníky jsou hodně krizové a nemají dostatečné zastoupení v kroužkách jako další ročníky.

Počet konaných příležitostných akcí a jejich tematické zaměření jsem zhodnotila jako dostatečné. Snížení známky o stupeň je z důvodu možnosti rozšířit příležitostné akce v prosinci, kdy se žádná hromadná akce pořádaná pro členy nekoná, a myslím si, že je tak nedostatečně využít potenciál Vánoc a obecně vánočních svátků.

U táborových akcí je malé minus u počtu účastníků táborů, kde jsou ještě rezervy a kapacita všech pořádaných táborů ještě každoročně zbývá naplnit. Myslím si, že je to nedostatečným apelem na rodiče a jejich potomky a nedostatečnou propagací, aby táborové akce od DDM využívali více. Cenově se totiž DDM drží v příznivé relaci.

Pro další činnost zájmového vzdělávání jsem žádné zápory neshledala krom osvětové činnosti, kde DDM značně pokulhává a nepořádá tolik akcí, kolik by si jednotliví žáci, ale i pedagogové představovali. Obzvláště se zaměřením na sociálně-patologické jevy, konkrétně na rizikové chování u dětí a mládeže.

8. Diskuze k výsledkům

Na začátku diplomové práce byl vytyčen cíl práce, kterým bylo zhodnotit činnost DDM a zda plní své definované poslání. Abych zhodnotila činnost DDM, použila jsem institucionální analýzu na 6 funkčních oblastí. Plnění poslání bylo stanoveno na základě studia norem, směrnic, řádů, jimiž se organizace řídí, analýzy personálního zajištění a hospodářských předpokladů, analýzy stavu budov (nemovitostí) a jejich interiéru a vybavení. Důležitou částí byla analýza nabízených aktivit neboli zájmových útvarů. Každá z těchto částí byla podrobně analyzována a ohodnocena známkou jako ve škole. V následující tabulce je shrnuto bodové ohodnocení všech zkoumaných oblastí, z kterého vychází celkový výsledek.

Celkové hodnocení funkčních oblastí DDM	
Prvek hodnocení	Známka (hodnocení jako ve škole)
Normy, zásady a směrnice	1,88
Ekonomické předpoklady	2,2
Nemovitosti	1,75
Interiér, vybavení, zařízení	1,5
Personální zajištění	1,6
Aktivity – zájmové vzdělávání	1,53
Celkové hodnocení činnosti DDM	1,74

Tabulka č. 17, Celkové hodnocení funkčních oblastí DDM, Zdroj: vlastní zpracování

Celkově byla činnost Domu dětí a mládeže na Praze 7 ohodnocena známkou 1,74, přičemž bylo použito známkování jako ve škole, tedy od jedničky do pětky, kdy jednička je nejlepší a pětka nejhorší. Znamka, která nám vyšla, se hodnotí jako známka 2, což znamená velmi dobrý stav, kdy převládají pozitiva. Samozřejmě jsou zde i některé nedostatky, ale ty neohrožují plynulý chod domu dětí a mládeže a neohrožují dosahování účelu a poslání.

Výsledek celkového hodnocení činnosti DDM 1,74 znamená, že se jedná o více než nadprůměrnou úroveň fungování DDM. Procentuálně by se dalo vyjádřit plnění na 82,5%.

Plní svoji funkci a poslání tedy velmi dobře, ale samozřejmě tento dům dětí a mládeže také není dokonalý a jsou zde určité rezervy a místa, která by potřebovala zlepšit a pomohla tak ještě vylepšit celkový stav. V následujícím textu se pokusím shrnout všechny hodnocení a doporučení, která už jsem podrobně rozebírala u jednotlivých zkoumaných kategorií. Cílem je poukázat na chyby a nedostatky a pokusit se navrhnout doporučení, která by vedla k jejich odstranění a tím ke zvýšení úrovně fungování DDM Praha7.

Při zkoumání a hodnocení vypracování norem, zásad, řádů a směrnic organizace jsem nepřišla na žádné vážné pochybení ze strany DDM. Pouze povinně vypracované dokumenty, jako je ŠVP, nebo celoroční plán činnosti by mohly být mnohem důkladnější a pečlivěji zpracovány a každoročně kontrolovány a aktualizovány se současnými informacemi a údaji. Některá data totiž neseděla zcela přesně a například výčet kroužků ve školním vzdělávacím programu byl dosti zavádějící s ohledem na současnost. Dále je potřeba zlepšit umístění směrnic a řádů, aby byli více dostupné pro návštěvníky DDM a nebyly ukryté pro běžného člena na málo viditelných místech.

Dalším doporučením je zvýšit kontrolu deníku činností jednotlivých pedagogů a udělovat sankce za včasné nedodání ke kontrole a nesplnění. Pokud pedagog má hodně kroužků a tedy i deníků, tak to vyžaduje spousty administrativy s tím spojené. Taktéž ale jako je důležitá příprava na daný kroužek, tak je důležité vést dobře agendu o jednotlivých členech kroužku a o náplni, která se na zájmových útvarech aplikuje. Je vysoce neprofesionální, když pedagog přijde do svého kroužku a neví, co bylo probíráno minule, případně jaká cvičení se na tréninku dělala. Posledním důležitým bodem je, aby pan ředitel dbal a trval na znalosti norem i externích pracovníků a aby tyto normy byly respektovány a přísně dodržovány. Celková známka 1,88 opět hovoří o kvalitním zpracování, vedení a dodržování norem, zásad a směrnic. Přesto všechno je tam rezerva, která může být lehce splněna a celková známka vylepšena.

Ekonomické předpoklady DDM a jejich šetření vykázalo průměrné hospodaření. Nejvíce rezerv vyplynulo v získávání finančních prostředků od sponzorů, kdy pan ředitel nemá zájem aktivně hledat potenciální sponzory a nečiní v tomto směru žádné kroky. Zisk peněz z grantů a dotací je taktéž prvkem, který by mohl být výhledově zlepšen. DDM by pomohlo, kdyby vyčlenila na tuto práci člověka, který by měl na starosti všechnu administrativu s granty a dotacemi související. Nyní je tato práce rozdělena mezi ředitele a paní zástupkyni, kdy ale pan ředitel je v tomto směru hodně pragmatický a skeptický a

odmítá řešit projekty, které se týkají zisku pár tisíc korun, jako tomu je například u městské části Praha 7 nebo pokoušet se uspět v dotačních programech od Evropské unie. Přesunutí této práce jinému zaměstnanci by mohlo vést k zefektivnění práce a k přístupu k jednotlivým dotačním programům bez předsudků a s chutí uspět v jakémkoli dotačním řízení, ať už se jedná o regionální, krajskou, státní nebo evropskou úroveň. Výsledek hospodaření, který se dostal do záporných čísel, se v hodnocení také projevil. Vzhledem ale k nízké minusové částce tento prvek výslednou známku příliš neovlivnil.

Po konzultaci s panem ředitelem i paní hospodářskou bylo vedení ekonomické dokumentace a agendy označeno za nejvíce časově náročné. Veškeré kroky musí být důsledně zaznamenány a je zapotřebí vést v evidenci každý koupený předmět, který musí vlastnit štítek a být podepsaný člověkem, který si ho převzal. Toto byl jen malý příklad. Veškeré další ekonomické záznamy musí být rovněž pečlivé a přesné a jak mi oba dva uvedli, tak by DDM uvítalo, kdyby mohlo přijmout ještě zaměstnance, který by pomáhal spravovat tuto oblast. Tento krok zatím vázne na nedostatku peněžních prostředků. Celkové hodnocení ekonomických prostředků bylo oznámkováno hodnotou 2,2. Zámka je poměrně dobrá, přestože prostoru na zlepšení práce je dostatek. Byl ale brán zřetel na to, že DDM nemá žádné vysoké finanční problémy a pan ředitel je schopný zabezpečit a pořídit vše potřebné pro plynulý běh organizace.

Na ekonomické plnění plynule navazuje oblast, kde se hodnotil stav nemovitostí a interiérů. Tyto dvě oblasti byly bezproblémové a i získané známky o tom jasně hovoří. Nemovitosti získali 1,75 a interiér dokonce 1,5. Celkový stav budov a jejich umístění je více než uspokojivé. Školníci, které DDM zaměstnává, vykonávají velmi dobrou práci a o objekty se vzorově starají. Velkou zásluhu na tom má pan ředitel, který tuto činnost nenechává pouze na těchto pracovnících, ale aktivně s nimi koná schůzky, při kterých vyhodnocují společně data sesbíraná od pedagogů vyučujících v jednotlivých prostorách. Třídí je a úkoluje pak další osoby, které zodpovídají za dané problémy. Stejný postup je i u interiérů, vybavení a zařízení. Šetřením se dospělo k závěru a známce 1,5. Velmi dobrá úroveň, která slouží k zabezpečení kvalitního průběhu jednotlivých kroužků. Volnočasoví pedagogové se rovněž mohou opřít o dostatečné materiální vybavení. Ředitel DDM dbá o kvalitní vybavení pro zájmové útvary a nebrání se ani zajímavým investicím. V této oblasti si myslím, že hospodaření DDM je kvalitní a velmi uspokojivé.

Oblast personálního zajištění v šetření skončilo s výslednou známkou 1,6. Velkou výhodou jsou zkušenosti pana ředitele, který je ve své funkci už přes dvacet let. Všichni interní pracovníci mají velmi dobrou kvalifikaci a jejich odbornost je adekvátní pro vyučování kroužků a jejich konkrétním pozicím. Externisté jsou na tom hůře. Zde je potřeba doplnit vzdělání u několika pracovníků a stabilizovat počty, přičemž je důležité si zachovat kvalitu odbornou a také schopnost pro práci s dětmi, která je u většiny pracovníků bezproblémová. Počty pracovníků v DDM nejsou problémem, spíše by bylo zapotřebí ještě rozšířit úvazky několika interním pedagogům a využít tak jejich potenciál, který při necelém úvazku buď využívají ještě v jiné organizaci, nebo vůbec. Ředitel hodně dbá o spokojenost zaměstnanců a snaží se i hodně chválit. Se všemi interními pedagogy má skvělé vztahy a buduje oboustrannou důvěru.

Druhou nejlépe hodnocenou oblastí jsou samotné poskytované zájmové činnosti, do kterých patří pravidelné, příležitostné, spontánní činnosti a další. Tato oblast byla vysoce oznámkována. Konkrétně známkou 1,53. Problémem se stala rozmanitost nabízených kroužků, kdy z dotazníkového šetření vyplynulo, že žáků a mladistvým schází některé moderní, nebo i klasické kroužky. Důvody nezařazení do výčtu nabídek DDM bylo vysvětleno výše panem ředitelem. Mezera v nabídce kroužku počítače, respektive programování a tvorbou webových stránek je v řešení a v dalším školním roce už by mělo patřit do nabídky. Panu řediteli bylo doporučeno zacílit na věkové zastoupení žáků v zájmových útvarech mezi 6-8 lety a pak 15-18 lety, kde bylo odhaleno nedostatečné naplnění. Doporučila bych navázat lepší vazby rodičů v centru předškolních dětí na DDM. Po skončení možnosti navštěvovat toto centrum mohou děti začít chodit do některých ze zájmových útvarů. Dále využít moderních technologií a zasílat informační maily o aktualitách a nabídce kroužků. Tyto kontaktní údaje má od všech členů. Mohl by se tím vyřešit i problém s neobsazením maximálních kapacit některých táborů.

9. Závěr

Diplomová práce se zabývá institucí pro trávení volného času v městské části Praha 7, která byla podrobena institucionální analýze. Podrobné šetření šesti funkčních oblastí bylo aplikováno na Dům dětí a mládeže Praha 7, sídlící v Šimáčkově ulici číslo 16, jehož zřizovatelem je Magistrát hlavního města Praha. Cílem bylo zjistit, zda tato vybraná instituce plní poslání, které má vytyčené a za jakým účelem byla založen. Z provedeného šetření, které bylo získáno z terénního výzkumu formou pozorování, rozhovorů a studia zapůjčených dokumentů, je nutno konstatovat, že Dům dětí a mládeže na Praze 7 plní své poslání na 82,5%. V průběhu institucionální analýzy a v závěrečné diskuzi výzkumu byla uvedena doporučení pro zlepšení činnosti dané organizace.

Teoretická část práce se zabývala pojmem, definicí, funkcemi a vývojem pojetí volného času a bylo znázorněno, z jakých aspektů je možné nahlížet na využití volného času. Bylo popsáno, z jakých důvodů můžeme pozorovat rostoucí vliv volného času na životy lidí. Následně byl přiblížen vztah dětí a mládeže k volnému času a bylo vysvětleno, co znamená pedagogika volného času, jaké jsou její cíle a funkce a jak probíhá. Jako teoretický základ pro výzkumnou část byla rozebrána problematika institucí a institucí pro volný čas. Bylo uvedeno, že volnočasovou institucí mohou být příspěvkové organizace, nestátní neziskové organizace, nebo soukromé subjekty. V této části byla také rozebrána metoda universální institucionální struktury polského antropologa Bronislava Malinowského, která sloužila jako základ pro institucionální analýzu DDM v Praze 7.

V úvodu praktické části byl vymezen cíl, ke kterému výzkum směřoval a jeho metodika, pomocí které bylo cíle dosaženo. Cílem výzkumné části bylo zjistit, zda instituce volného času plní své poslání a procentuálně ho vyjádřit. Cíle bylo dosaženo metodou funkcionální institucionální analýzy. Autorkou byla vybrána instituce, která nabízí možnosti pro trávení volného času na Praze 7 a to konkrétně Dům dětí a mládeže. Na této instituci byla provedena institucionální analýza 6 funkcionálních oblastí, tj. normy a řády, finanční oblast, personální zajištění, materiální zabezpečení - nemovitosti a interiér, vybavení a zařízení, aktivity - zájmové vzdělávání.

Na závěr diplomové práce lze konstatovat, že stanovených cílů se podařilo dosáhnout. Ve výzkumné části bylo zjištěno, že činnost DDM na Praze 7 je na velice dobré úrovni a poslání, respektive funkčnost, si plní na 82,5%. Na základě institucionální analýzy byly zjištěny převážně pozitiva a k několika nedostatkům byla formulována konkrétní opatření vedoucí k nápravě těchto skutečností. Souhrnně lze tvrdit, že DDM na Praze 7 má vhodné předpoklady pro nabídku kvalitního zájmového vzdělávání, jehož prostřednictvím cíleně působí na osobnostní rozvoj dětí a mládeže.

Na velmi dobré úrovni je zajištění personálu, kdy hlavně ve vedení organizace jsou zkušení lidé s jasnými prioritami. Totéž platí o vedoucích zájmových útvarů. Podle zákona a kvalitně jsou zpracovány všechny potřebné dokumenty k provozu DDM a všichni členové se jimi snaží pečlivě řídit. Ekonomické prostředky a hospodaření zvládá DDM také bez větších výkyvů a problémů. Záporný výsledek hospodaření sice není dobrá vizitka, ale vzhledem k minimální částce této ztráty a podle reálné situace v DDM můžeme prohlásit, že vedení má vše pod kontrolou. Silnou stránkou DDM jsou i nemovitosti společně s interiéry a vybavením, které jsou na velmi dobré úrovni a dobře slouží svým účelům.

Zájmové útvary, které DDM nabízí, má vysoký stupeň kvality a přestože v nabídce chybí nejnovější preference mládeže, dokáže svou nabídkou obsáhnout široký záběr a pokrýt poptávku u většiny zájemců o kroužek. Velmi pozitivní také je, že kroužky DDM dosahují se svými členy úspěchy jak na krajských, tak ale i na republikových či mezinárodních soutěžích.

Zdroje

Odborná literatura

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6.

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.

JANDOUREK, Jan. Slovník sociologických pojmů, 1. vydání, Praha: Grada, 2012, ISBN 978-80-247-3679-2

MALINOWSKI, Bronisław. Vědecká teorie kultury. Brno: Kraj. kulturně-osvětové středisko, 1968. 185, [2] s. Studijní a inf. texty Kraj. kulturně osv. střediska v Brně.

NORTH, C.Douglas. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. 1990, ISBN 97-80521-3973-46

PÁVKOVÁ, Jiřina a kol. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času. Vyd. 2. Praha: Portál, 2001. 229 s. ISBN 80-7178-569-5

PRŮCHA, J. a kol., Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2009. 395 s. ISBN 80-736-764-78

SAK, P., Proměny české mládeže, Praha: Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8

SLEPIČKOVÁ I., Sport a volný čas. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005. 115 s. ISBN 80-246-1039-6

SPOUSTA, V.: Teoretické základy ve volném čase. Brno: MU, 1997. ISBN: 80-2101-007-X.

TICHÁ, HRON, Strategické řízení. Praha: CREDIT, 2003. 240 s. ISBN 80-213-0922-9

VÁŽANSKÝ, SMÉKAL, Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido. 1995. 176 s. ISBN 80-901737-9-9

VOCILKA, M., Náplň činnosti středisek výchovné péče pro děti a mládež, Praha: Neoset, 1996, 105 s. ISBN 80-902134-5-6

WARD, P., ADAMS, S., LEVERMORE, J.; Jak se připravovat na práci s mládeží; Praha: Portál; 1997; první vydání; ISBN 80-7178-044-8.

Internetové zdroje

Fakta o NNO [online] [cit. 2016-9-9] Dostupné z:
http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538/fakta_neziskovky-v/

Příspěvkové organizace v ČR a EU [online] [cit. 2016-9-8] Dostupné z:
https://www.avpo.cz/wpcontent/uploads/2014/01/prispevkove_organizace_v_CR_a_EU.pdf

Seznam tabulek a obrázků

- Tabulka č. 1: Použité techniky sběru dat
- Tabulka č. 2: Klasifikační stupnice
- Tabulka č. 3: Hodnocení norem, zásad a směrnic
- Tabulka č. 4: Granty od MHMP
- Tabulka č. 5: Roční přehled čerpání grantů z MHMP
- Tabulka č. 6: Vyúčtování hospodaření – výnosy rok 2015
- Tabulka č. 7: Vyúčtování hospodaření – náklady rok 2015
- Tabulka č. 8: Hodnocení ekonomický předpokladů
- Tabulka č. 9: Hodnocení nemovitostí
- Tabulka č. 10: Hodnocení interiérů
- Tabulka č. 11: Počty zaměstnanců DDM
- Tabulka č. 12: Hodnocení personálního zajištění
- Tabulka č. 13: Vývoj počtu zájmových útvarů a vývoj počtu účastníků zájmových útvarů
- Tabulka č. 14: Zastoupení pohlaví v kategorii žáci v jednotlivých obdobích a počet cizinců¹⁴ v kategorii žáci.
- Tabulka č. 15: Státní příslušnost ve věkové kategorii žáci
- Tabulka č. 16: Hodnocení zájmové činnosti
- Tabulka č. 17: Celkové hodnocení funkcionálních oblastí DDM
-
- Obrázek č. 1: Poslání a funkce dle B. Malinowski
- Obrázek č. 2: Hlavní budova DDM P7
- Obrázek č. 3: Divadlo Radar
- Obrázek č. 4: Zoo koutek
- Obrázek č. 5: Keramika
- Obrázek č. 6: ulice Milady Horákové
- Obrázek č. 7: ulice Havanská
- Obrázek č. 8: ulice Tusarova
- Obrázek č. 9: táborové středisko Bakov nad Jizerou